

STRUČNI SKUP KNJIŽNIČNI PODACI: INTEROPERABILNOST, POVEZIVANJE I RAZMJENA

28. – 29. studeni 2017.

KNJIGA SAŽETAKA

STRUČNI SKUP

KNJIŽNIČNI PODACI: INTEROPERABILNOST,
POVEZIVANJE I RAZMJENA

28. – 29. studeni 2017.

KNJIGA SAŽETAKA

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Zagreb, 2017.

Nakladnik:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Za nakladnika:

Dr. sc. Tatijana Petrić

Urednica:

Dr. sc. Dijana Machala

Oblikovanje korica:

Goran Hasanec

ISBN 978-953-500-166-9

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000978464.

Sadržaj publikacije dostupan je pod Creative Commons licencom (CC BY 3.0 HR)

Tisak

I T G d.o.o.

Organizator skupa

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Koordinatorica stručnog skupa

Dr. sc. Dijana Machala

Organizacijski odbor

Dr. sc. Tatijana Petrić

Dr. sc. Tinka Katić

Dr. sc. Dijana Machala

Tanja Buzina, prof.

Dr. sc. Zagorka Majstorović

Marko Orešković, dipl. inf.

Sandi Antonac, dipl. oec.

Maja Priselac, dipl. novinar

Programski odbor

Dr. sc. Dijana Machala, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Tanja Buzina, prof., Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dr. sc. Lobel Machala, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dr. sc. Vesna Golubović, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Marko Orešković, dipl. inf., Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dr. sc. Tamara Krajna, Fakultet strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu

Dr. sc. Helena Markulin, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Mr. sc. Tomislav Murati, Hrvatsko katoličko sveučilište

Irena Kranjec, prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Marijana Glavica, sistemski knjižničar, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Marko Tucakovć, prof., Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu

Stručni skup „Knjižnični podaci: interoperabilnost, povezivanje i razmjena“ organizira se u okviru 2. godišnje otvorene konferencije korisnika *Integriranog knjižničkog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske*

Stručni skup organiziran je uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske

SADRŽAJ

UVODNIK / 7

PROGRAM / 9

KNJIŽNICE U KONTEKSTU DIGITALNE TRANSFORMACIJE / 13

INTEROPERABILNOST PODATAKA, SUSTAVA I PROCESA / 17

KNJIŽNIČNA POSLOVANJA U DIGITALNOM OKRUŽENJU / 27

RAZVOJ I PRIMJENA STANDARDA/ 39

METAPODACI U KONTEKSTU / 47

DIGITALNI PODACI I NOVO ZNANJE / 56

INTEGRIRANI KNJIŽNIČNI SUSTAV - KONFERENCIJA KORISNIKA / 67

POSTERSKA IZLAGANJA / 77

UVODNIK

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu organizator je stručnog skupa „Knjižnični podaci: interoperabilnost, povezivanje i razmjena“, koji se od 28. do 29. studenoga 2017. održava u okviru 2. godišnje otvorene konferencije korisnika Integriranoga knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske.

Cilj stručnog skupa je istaknuti značaj i ulogu knjižničnih podataka u kontekstu razvoja suvremenog digitalnog društva, digitalne znanosti, nacionalne e-infrastrukture te nacionalnog kulturnog i kreativnog područja. Knjižnice, kao i druge baštinske ustanove, u okviru svoje tradicionalne uloge izravni su proizvođači metapodataka o zabilježenom znanju. Osim standardiziranih podataka o knjižničnoj tiskanoj, vizualnoj, muzičkoj ili digitalnoj građi, knjižnice u svome poslovanju prikupljaju te izrađuju autorizirane podatke o autorima, nakladnicima, sekundarnim autorstvima te drugim subjektima i institucijama uključenim u procese proizvodnje znanja. Podaci o korištenju knjižničnih zbirki i kataloga te podaci o samim korisnicima kao i njihovim navikama i modelima pretraživanja, izvor su kreiranja suvremenih knjižničnih poslovnih politika i programa kao i razvojnih programa samih matičnih institucija. Po svojim karakteristikama podaci, koje izrađuju ili prikupljaju knjižnice, posjeduju sve značajke skupova velikih podataka: veličinu koja nadilazi obradu tradicionalnim programima i alatima, brzinu izmjena samih podataka te raznovrsnost podatkovnih i metapodatkovnih formata. Hipermedijalno okruženje te potrebe digitalne znanosti snažno inoviraju procese izravne produkcije podataka u knjižnicama, ali i otvaraju brojna pitanja kao što su primjerice pitanje upravljanja zaštitom i dugoročnom pohranom digitalnih podataka, pitanje prava na brisanje ili „zaborav“ osobnih podataka, prava na dijeljenje i ponovnu uporabu podataka, razvoj i upravljanje semantičkim ontologijama i skupom povezanih podataka, pitanja ulaganja u razvoj podatkovne, semantičke i procesne interoperabilnosti knjižničnih sustava kao i razvoja standarda i pravilnika u kontekstu zahtjeva semantičkog okruženja.

U tom cilju, želja nam je da ovaj stručni skup ukaže na važnost ulaganja i sustavnog razvoja standardiziranih podataka u području baštinskih ustanova te da se istaknu brojne mogućnosti njihove ponovne uporabe za potrebe digitalne znanosti, digitalnog gospodarstva i digitalnog društva uopće.

Stručni skup tematski je podijeljen je u šest tematskih cjelina, a program sadrži dvadeset i četiri stručna izlaganja, četiri radionice te šest

posterskih izlaganja. U kontekstu primjene *Opće uredbe o zaštiti osobnih podataka* kao i noviteta u području knjižnične automatizacije, u prvoj tematskoj cjelini kontekstualiziraju se zahtjevi spram visokoškolskih knjižnica u cilju izgradnje nacionalne e-infrastrukture te provedbe digitalne transformacije. Pitanje interoperabilnosti odavno više nije samo tehničko pitanje, a izlaganja u drugoj tematskoj cjelini bave se otvorenim podacima i knjižničnim sustavima, pitanjima podatkovne, procesne i tehničke interoperabilnosti skupnih kataloga i knjižničnih sustava, mogućnostima semantičke interoperabilnosti baštinskih zajednica te rezultatima integracije knjižničnih podataka u *discovery* sustave. Treća i ujedno završna tematska cjelina prvog dana konferencije usmjerena je na pitanja *knjižničnih poslovanja u digitalnom kontekstu* u okviru koje će biti predstavljene usluge skupnoga kataloga Knjižnica grada Zagreba, mogućnosti suradnje nakladnika i knjižnica, iskustva razvoja knjižnično-informacijskog sustava knjižnica u okruženju, izvori i alati za izradu institucijskih bibliografija važnih za znanstveno vrednovanje znanstvenika i znanstvenih ustanova te naposljetku, ali nimalo manje važno uloga sistemskih knjižničara u visokoškolskim knjižnicama.

Program drugog dana konferencije odvija se paralelno na više lokacija. Stručni program otvaraju izlaganja o razvoju i primjeni standarda u području knjižničarstva, a poseban naglasak posvećen je metapodacima i načinu integracije metapodataka u kreiranju novog digitalnog znanja. Stručni dio završava tematskom cjelinom koja je namijenjena modelima i alatima za analizu podataka, odnosno mogućnostima dijeljenja knjižničnih podataka u okviru drugih sustava. Paralelno s programom stručnih izlaganja, u elektroničkoj učionici organizirana su izlaganja i radionice usluga koje svojim članicama pruža Integrirani knjižnični sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske.

Sa zadovoljstvom možemo reći da je ovo prvi stručni skup koji je u cijelosti posvećen pitanjima sistemskog knjižničarstva u Hrvatskoj, a želja nam je da preraste u redovito godišnje multidisciplinarno savjetovanje o pitanjima automatizacije, informatizacije te digitalne transformacije knjižnica i drugih institucija koje baštine znanje. Vjerujemo da ulaganja u digitalnu transformaciju te razvoj digitalno zrelih baštinskih ustanova nema alternative, posebice u kontekstu razvoja digitalne znanosti i digitalnog društva.

Zahvaljujemo Ministarstvu kulture Republike Hrvatske na pruženoj potpori za organizaciju stručnog skupa.

Dr. sc. Dijana Machala
savjetnica za knjižnični informacijski sustav

Program

PRVI DAN KONFERENCIJE: 28.11.2017.

08:30 – 10:00 REGISTRACIJA

KNJIŽNICE U KONTEKSTU DIGITALNE TRANSFORMACIJE

Moderator: Dijana Machala

Mjesto održavanja: Malo predvorje NSK

10:00 – 10:15 Sveučilište u Zagrebu: Pozdravni govor

10:15 – 10:30 Ministarstvo kulture: Pozdravni govor

10:30 – 10:45 Ministarstvo znanosti i obrazovanja: Pozdravni govor

10:45 – 11:00 **Tatijana Petrić**, NSK

Skupni katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske

11:00 – 11:15 **Christian Motovsky**, ExLibris

The Future is Now: Discover Your Opportunity with Alma

11:15 – 11:30 **Marko Trošelj**, AZOP

Opća uredba o zaštiti podataka – Opći prikaz

11:30 – 12:00 PAUZA

INTEROPERABILNOST PODATAKA, SUSTAVA I PROCESA

Moderatori: Tanja Buzina, Tamara Krajna, Lobel Machala

Mjesto održavanja: Malo predvorje NSK

12:00 – 12:15 **Boris Bosančić, Boris Badurina, Kluk Giunio**

Otvoreni povezani podaci i knjižnični integrirani sustavi

12:15 – 12:30 **Dijana Machala, Marko Orešković**

Skupni katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske: problemska pitanja interoperabilnosti

12:30 – 12:45 **Ana Vukadin**

Pravilnik za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima: prema semantičkoj interoperabilnosti u baštinskim zajednicama

12:45 – 13:00 **Senka Tomljanović**

Analiza integracije knjižničnih podataka na primjeru *discovery* sustava

13:00 – 13:30 PAUZA

KNJIŽNIČNO POSLOVANJE U DIGITALNOM OKRUŽENJU

Moderatori: Marijana Glavica, Irena Kranjec, Marko Tucaković

Mjesto održavanja: Malo predvorje NSK

- 13:30 – 13:45 **Rajka Gjurković-Govorčin, Ivan Jelić, Hana Marčetić, Željka Caterina Čaldarević**
Katalog Knjižnica grada Zagreba: interoperabilnost, povezivanje i razmjena
- 13:45 – 14:00 **Jakov M. Vežić**
Potencijal suradnje nakladnika i knjižnica: mapiranje ONIX-a u MARC 21 i UNIMARC
- 14:00 – 14:15 **Aleksandra Adžić, Sonja Šuković**
Komunikacija između knjižničnih informacijskih sustava: razmjena bibliografskih podataka
- 14:15 – 14:30 **Marijana Glavica, Dobrica Pavlinušić**
Izvori i alati za bibliografiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu
- 14:30 – 14:45 **Jelena Bolkovac, Goran Zec, Tamara Krajna**
Uloga sistemskog knjižničara u visokoškolskoj knjižnici

DRUGI DAN KONFERENCIJE: 29.11.2017.

RAZVOJ I PRIMJENA STANDARDA

Moderatori: Tinka Katić, Helena Markulin

Mjesto održavanja: Seminarska dvorana

- 10:00 – 10:15 **Tanja Buzina**
Identifikacija entiteta WEMI u formatu MARC 21
- 10:15 – 10:30 **Elia Ekinović Micak**
Odabir usvojenih oblika imena osoba u globalnom okruženju
- 10:30 – 10:45 **Petra Pancirov**
Korporativna tijela u novom nacionalnom kataložnom pravilniku
- 10:45 – 11:00 **Lidija Jurić Vukadin**
Može li se postići nadzor nad primjenom UDK?

INTEGRIRANI KNJIŽNIČNI SUSTAV: KONFERENCIJA KORISNIKA I

Moderatori: Dijana Machala, Marko Orešković

Mjesto održavanja: Elektronička učionica

- 10:00 – 10:15 **Dijana Machala**
Kvantitativni i kvalitativni pokazatelji Integriranog knjižničkog sustava

- 10:15 – 10:30 **Vesna Golubović, Mario Krajna, Jakob Sobota**
Kvalitativna analiza semantičke interoperabilnosti zapisa o primjercima: uloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice
- 10:30 – 11:00 **Vesna Mravunac, Lobel Machala**
Preuzimanje bibliografskih zapisa iz distribuiranih kataloga (radionica)
- 11:00 – 11:30 **Ivan Miočić**
Polja za povezivanje u bibliografskim zapisima u formatu MARC 21 te polje za povezivanje u integriranom knjižničnom programu Aleph (radionica)

11:30 – 12:00 PAUZA – POSTERSKA IZLAGANJA

1. **Marko Orešković:** *Start-up* paket Integriranog knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske
2. **Irena Galić Bešker:** Specifičnosti bibliografskog opisa stare omeđene građe prema ISBD-u i formatu MARC 21
3. **Dijana Machala:** Sistemsko knjižničarstvo: *hype* ili nužnost
4. **Filip Pšenica:** Rezultati pokretanja servisa za slanje podsjetnika u modulu Cirkulacije
5. **Sandra Perić, Mirjam Lopina, Božana Krajnović, Roko Pešić, Dalija Horaček, Martina Đurdek Stričević, Marina Igrec:** Istraživanje prikladnosti bibliografskih podataka iz elektroničkih časopisa za obradu u Hrvatskoj nacionalnoj bibliografiji – Niz B
6. **Andrea Rendulić, Marija Prlić, Gordana Tatalović, Lobel Machala:** Interoperabilnost podataka iz obrasca Zahtjeva za izradom CIP zapisa i podataka iz bibliografskog zapisa u formatu MARC 21

METAPODACI U KONTEKSTU

Moderatori: Tamara Krajna, Vesna Golubović, Tomislav Murati

Mjesto održavanja: Seminarska dvorana

- 12:00 – 12:15 **Ivana Majer**
Sanjaju li knjižničari strojno razumljive bibliografske zapise? MeSH na putu prema povezanim podacima
- 12:15 – 12:30 **Ljiljana Jertec, Karolina Holub**
Semantička interoperabilnost zapisa ocjenskih radova u Dabru
- 12:30 – 12:45 **Jelena Paurić, Marija Prlić**
Metapodaci u mrežnoj prodaji knjiga

- 12:45 – 13:00 **Vesna Vlašić Jurić, Marija Perkec**
Integracija digitalnih podataka iz distribuiranih izvora na primjeru izgradnje virtualne izložbe *Crteži Huga Conrada von Hötzenborfa*

INTEGRIRANI KNJIŽNIČNI SUSTAV: KONFERENCIJA KORISNIKA II

Moderator: Tanja Buzina

Mjesto održavanja: Elektronička učionica

- 12:00 – 12:30 **Suzana Dimovski, Katarina Tuškan**
Uloga normativne baze predmetnih odrednica u kontroli i razmjeni podataka u bibliografskom okruženju (radionica)
- 12:30 – 13:00 **Anita Marin, Sonja Pigac**
Ključni knjižničari u modulu Katalogizacije (radionica)

13:00 – 13:30 PAUZA

DIGITALNI PODACI I NOVO ZNANJE

Moderatori: Tamara Krajna, Vesna Golubović, Tomislav Murati

Mjesto održavanja: Seminarska dvorana

- 13:30 – 13:45 **Irena Kranjec, Alen Vodopijevac, Marijana Glavica**
Istraživački podaci, otvorena znanost i knjižnice
- 13:45 – 14:00 **Ivan Kapec, Krunoslav Peter**
Nestandardizirani podaci u standardiziranom kontekstu: primjena programskoga jezika Awk u cilju sintaktičke interoperabilnosti podataka
- 14:00 – 14:15 **Lobel Machala**
Hrvatska nacionalna tekuća bibliografija i CIP program kao izvor analitičkih podataka o hrvatskom nakladništvu u realnom vremenu
- 14:15 – 14:30 **Anita Katulić**
Normativna baza imena u kontekstu nove Uredbe o zaštiti osobnih podataka

ZAKLJUČENJE SKUPA

Mjesto održavanja: Seminarska dvorana

- 14:30 – 15:00 Izvještaji moderatora o zaključcima tematskih cjelina

SKUPNI KATALOG NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU TE KNJIŽNICA IZ SUSTAVA ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA REPUBLIKE HRVATSKE

UNION CATALOG OF NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY AND ACADEMIC AND RESEARCH LIBRARIES IN REPUBLIC OF CROATIA

Tatijana Petrić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
tpetric@nsk.hr

Sažetak

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu je tijekom 2016. godine pokrenula izradu Skupnoga kataloga knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske (<http://skupni.nsk.hr>) temeljenog na aplikaciji otvorenoga koda *VuFind*. Cilj Skupnoga kataloga je omogućiti uslugu pronalaženja informacija (*discovery service*) o tiskanim i elektroničkim izvorima dostupnim u više od 45 knjižničnih kataloga sveučilišnih, visokoškolskih te specijalnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, uključujući i fondom najbogatiji katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Skupni katalog sadrži metapodatke za više od 1.500.000 bibliografskih zapisa te pruža informacije o lokaciji pronađene jedinice knjižnične građe kao i podatak o njejoj dostupnosti te raspoloživosti primjeraka za posudbu u realnom vremenu.

Abstract

The National and University Library in Zagreb has launched in 2016 the creation of the Union Catalog of the National and University Library and academic and research libraries in the Republic of Croatia (<http://skupni.nsk.hr>), based on the open source application *VuFind*. The aim of the Union Catalog is to provide the discovery service of printed and electronic resources available in more than 45 library catalogs, including the largest catalog of the National and University Library Zagreb. The union catalog contains metadata for more than 1 500 000 bibliographic records and provides information about the location of the library holdings in real-time.

Ključne riječi: skupni katalog, visokoškolske knjižnice, discovery

Keywords: union catalog, academic libraries, discovery

Biografija autora

Dr. sc. Tatijana Petrić, knjižničarska savjetnica, glavna je ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

**BUDUĆNOST JE SADA:
OTKRIJTE SVOJE MOGUĆNOSTI S ALMOM**

**THE FUTURE IS NOW:
DISCOVER YOUR OPPORTUNITY WITH ALMA**

Christian Motovsky

ExLibris, representative for Eastern and Southeastern Europe
Christian.Motovsky@exlibrisgroup.com

Abstract

To meet the evolving needs of users in the rapidly changing research and learning environments, and to achieve greater efficiency in a time of economic pressure, libraries are increasingly looking for new paradigms to deliver improved and completely new services to users. By centralizing data services in a cloud environment, Alma supports flexible models for collaboration across the functional spectrum – from cooperative collection development to more seamless sharing of metadata and resources with peer libraries. In this new network environment, libraries can join forces to optimize technical support, purchasing power, collections, and staff knowledge and resources.

At the same time libraries has to unlock their potential by providing users with a universal solution for finding and obtaining the full spectrum of library materials – print, electronic, and digital – regardless of format and location. Summon and Primo, the discovery systems from Ex Libris integrates with existing library environments and can be used with a range of back-end software products – from Ex Libris and other library system vendors – including integrated library systems (ILS), digital repositories, and searchable remote sources. By separating the user interface and the back-end system infrastructure, Summon and Primo optimizes discovery and delivery across all institutional resources--providing libraries with a solution that leverages existing library applications and minimizes total cost of ownership.

OPĆA UREDBA O ZAŠTITI PODATAKA – OPĆI PRIKAZ

THE GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) (REGULATION (EU) 2016/679)

Marko Trošelj

Agencija za zaštitu osobnih podataka
marko.troselj@azop.hr

Sažetak

Tehnološkim razvojem i novim načinima obrade osobnih podataka, postalo je nužno donošenje novog instrumenta koji će osigurati zaštitu prava i temeljnih sloboda pojedinaca u vezi s obradom njihovih osobnih podataka. Što se tiče novog instrumenta, riječ je o Uredbi (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka - Opća uredba o zaštiti podataka, koja će se izravno primjenjivati u Republici Hrvatskoj (i svim državama članicama) od 25. svibnja 2018. godine.

Općom uredbom osigurava se ujednačeno i jednoobrazno postupanje nadzornih tijela za zaštitu osobnih podataka, što će imati za posljedicu jednostavniju i jednaku zaštitu prava svih pojedinaca u Europskoj uniji. Uredbom se uvode nove i pojednostavljaju se neke već postojeće definicije, određuju biometrijski i genetski podaci, preciznije opisuju postojeći pojmovi, jačaju prava ispitanika te se smanjuju i pojednostavljaju pojedine administrativne obveze voditelja zbirke osobnih podataka. Također, pojačavaju se nadzorne ovlasti Agencije za zaštitu osobnih podataka, te mogućnost izricanja kazni od strane tijela za zaštitu osobnih podataka. Što se tiče građana/ispitanika valja istaknuti pojedina njihova prava kao što su: transparentnost, pristup podacima, pravo na ispravak, brisanje ("pravo na zaborav"), pravo na ograničenje obrade, pravo na prenosivost, pravo na prigovor te pravo usprotiviti se donošenju automatiziranih pojedinačnih odluka.

Za razliku od trenutno važećeg hrvatskog zakonodavstva, Opća uredba o zaštiti podataka ima pristup kojim se želi poboljšati efektivnost zaštite podataka na način da se posebno nadziru rizične obrade, a važna karika u tom segmentu je službenik za zaštitu osobnih podataka.

Ključne riječi: Opća uredba o zaštiti podataka, GDPR, Agencija za zaštitu osobnih podataka, osobni podaci, obrada podataka, prava, obveze, ovlasti

Biografija autora

Marko Trošelj, magistar prava, zaposlen u AZOP-u od 2014. godine kao djelatnik u Službi za međunarodnu suradnju, EU i pravne poslove. U sklopu svojih redovnih poslovnih aktivnosti prati i proučava pravno uređenje zaštite osobnih podataka, radi na provedbi pravnih propisa vezanih uz reformu zaštite osobnih podataka u EU, osobito Uredbe (EU) 2016/679 – Opće uredbe o zaštiti podataka. Član hrvatske delegacije u Radnoj skupini za telekomunikacije Vijeća EU-a, predstavnik AZOP-a na više podskupina za zaštitu osobnih podataka u EU te sudionik drugih nacionalnih i međunarodnih stručnih radnih skupina. Kao predstavnik AZOP-a sudjeluje u stručnim edukativnim i savjetodavnim aktivnostima iz područja zaštite osobnih podataka.

OTVORENI POVEZANI PODACI I KNJIŽNIČNI INTEGRIRANI SUSTAVI

OPEN LINKED DATA AND INTEGRATED LIBRARY SYSTEMS

Boris Bosančić¹, Boris Badurina², Kluk Giunio³

^{1,2} Filozofski fakultet Osijek, Lorenza Jagera 9, Osijek

¹bbosancic@ffos.hr; ²boris.badurina@ffos.hr

³ Knjižnice grada Zagreba, Starčevićev trg 6, Zagreb

³kluk.giunio@kgz.hr

Sažetak

Razvoj podatkovnih i inih standarda u mrežnom okruženju 2000-ih rezultirao je razvojem koncepta otvorenih povezanih podataka (engl. linked data). Mehanizam uspostave otvorenih povezanih podataka prema mnogima, uključujući tu i idejnog začetnika semantičkog weba Tim Berners-Leeja, predstavlja prvu uspješnu primjenu tehnologija semantičkog weba u praktičnom smislu. Izlaganje propituje načine implementacije tehnologija otvorenih povezanih podataka odnosno semantičkog weba u okviru knjižničnih integriranih sustava. Nakon kraćih osvrtâ na tehnologije semantičkog weba - URI/IRI (Uniform Resource Identifier / Internationalized Resource Identifier), RDF (Resource Description Framework), RDF Schemu, OWL (Web Ontology Language), SKOS (Simple Knowledge Organization System) i SPARQL (SPARQL Protocol and RDF Query Language) – u izlaganju se pažnja posvećuje načinima njihove implementacije u okviru knjižničnih integriranih sustava. Poseban naglasak, pritom, stavljen je na implementaciju otvorenih povezanih (meta) podataka u okviru najekspoziranijeg modula knjižničkog integriranog sustava – knjižničkog kataloga. Prednosti implementacije tehnologija semantičkog weba u okviru knjižničnih integriranih sustava neupitne su; osim podatkovne i semantičke interoperabilnosti, implementacije postojećih identifikatora, ponovne uporabe knjižničnih podataka i sl. možda najveća beneficija ogleda se u mogućnosti provedbe semantičkog pretraživanja, kako na razini knjižničkog kataloga, tako i na razini kompletnog knjižničkog integriranog sustava, a što uključuje izgradnju odgovarajuće pripadne računalne ontologije.

Abstract

The development of data and other standards in the beginning of the 21st century within network environment has resulted in the development of open linked data. The mechanism of establishing open linked data according to many researchers, including the inventor of semantic web - Tim Berners-Lee, is the first successful application of Semantic Web technology in a practical sense. The presentation explores the ways of implementing open

linked data technology (or semantic web technology) within integrated library systems. After shorter reviews of semantic web technologies - URI / IRI (Unified Resource Identifier), RDF Schema (RDF), OWL (Web Ontology Language), SPOS (Simple Knowledge Organization System) and SPARQL (SPARQL Protocol and RDF Query Language) - attention is paid to the ways in which all those technologies are implemented within library integrated systems. Particular emphasis was placed on implementation of open linked (meta)data within the most exposed module of the integrated library system - the library catalogue. The advantages of implementing semantic web technology within integrated library systems are unquestionable. Besides data and semantic interoperability, implementation of permanent identifiers, reuse of library data etc., perhaps, the greatest benefits are reflected in the ability to implement semantic searches possibility, both at the library catalogue level and at the level of a complete integrated library system, including the creation of an appropriate corresponding ontology.

Ključne riječi: otvoreni povezani podaci, knjižnični integrirani sustavi, tehnologije semantičkog weba, semantički web

Keywords: open linked data, integrated library system, semantic web technology, semantic web

Biografija autora

Dr. sc. Boris Bosančić, diplomirao je na Strojarskom fakultetu 1996. Na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu 2003. završio je Izvanredni studij bibliotekarstva i stekao zvanje diplomiranog knjižničara. Na poslijediplomskom studiju informacijskih znanosti pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu magistrirao je 2009., a na poslijediplomskom studiju Društvo znanja i prijenos informacija doktorirao 2011. Od 2005. zaposlen je na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Osijeku. Trenutno je u znanstveno-nastavnom zvanju docenta. Područje njegovog teorijskog zanimanja su pojam informacije i razvoj postojeće informacijske teorije te organizacija znanja u širem smislu. U praktičnom radu, zainteresiran je za razvoj metapodatkovnih standarda, označiteljskih jezika, a u posljednje vrijeme, i tehnologija semantičkog weba, posebice onih koje se tiču koncepta povezanih podataka i ontologija.

Dr. sc. Boris Badurina, rođen je 1974. godine u Zagrebu. Diplomirao 2000. godine na Odsjeku za sociologiju, a 2001. godine i na Odsjeku za informacijske znanosti – smjer bibliotekarstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu. 2007. godine magistrirao je na istom fakultetu radnjom Korištenje informacijskih tehnologija na hrvatskim visokim učilištima: longitudinalna studija, a 2010. godine i obranio doktorski rad naslovljen Model prihvaćanja novih tehnologija za učenje na daljinu na hrvatskim sveučilištima. Od 2001. do 2003. radi u Knjižnicama grada Zagreba na razvoju online usluga, a 2004. godine sudjeluje i u pokretanju nacional-

ne mreže projekta Pitajte knjižničare, na kojem radi i danas. Dobitnik je nagrade 'Eva Verona' koja se dodjeljuje mladim knjižničarima, članovima Hrvatskoga knjižničarskog društva, za posebno zalaganje u radu, inovacije i promicanje knjižničarske struke. Od 2003. radi kao asistent na Odsjeku za Informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, a od 2011. kao docent na istom Odsjeku. Od 2012. do 2014. predsjednik je Katedre za teoriju informacijskih znanosti. Suradivao je kao istraživač na znanstvenim projektima Vrednovanje knjižničnih službi i usluga: akademske i narodne knjižnice te Čitateljske navike i informacijske potrebe građana Hrvatske. U više navrata boravi na stručnom usavršavanju u SAD-u, surađujući na projektu Global Memory Net, financiranog od Američke nacionalne zaklade za znanost (NSF).

Kluk Giunio, diplomirani knjižničar, diplomirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Zaposlen u Gradskoj knjižnici od 1987. godine; od 1993. godine koordinator informativno-posudbenog odjela Gradske knjižnice; od 1994. koordinator Odjela za informatizaciju Gradske knjižnice; od 2000. godine Pomoćnik ravnateljice za informatizaciju Knjižnica grada Zagreba. Voditelj je projekta ZAKI, u sklopu kojega je izrađena integrirana programska podrška za rad knjižnice i za umrežavanje knjižnica u veće sustave (mreža knjižnica ZAKI sustava obuhvaća preko 250 knjižnica širom Hrvatske). Član Komisije za informacijske tehnologije HKD-a od 1998. godine (predsjednik od 2002. do 2006.) te član Radne grupe za javno zagovaranje HKD-a od 2006. do 2012. godine. Sudjelovao na brojnim domaćim i međunarodnim stručnim skupovima, konferencijama i radionicama.

Literatura

- Antoniou, G., Groth, P., Van Harmelen, F. i Hoekstra, R. *A Semantic Web primer* (3 izd.). Cambridge, Mass: MIT Press, 2012.
- Berners-Lee, T.; Hendler, J.; Lassila, O. *The Semantic Web*. *Scientific American* 284, 5(2001), str. 34-43.
- Dunsire, Gordon. *Linked data and the implications for library cataloguing: metadata models and structures in the Semantic Web*. URL: <http://www.gordondunsire.com/pubs/pres/CLA2011.pptx> (2017-10-22)
- Farago, F.; Bosančić, B.; i Badurina B. *Povezani podaci i knjižnice*. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 56, 4(2013), str. 25-52.
- Farago, F.; Bosančić, B.; i Badurina B. *Povezani podaci i UNIMARC: semantičko modeliranje knjižničnih zapisa UNIMARC u okruženju semantičkog weba*. // 17. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture / uredile D. Gavranović i I. Despot. Zagreb: Hrvatsko muzejsko društvo, 2014. Str. 145-168.
- Hitzler, P.; Krötzsch, M.; i Rudolph, S. *Foundations of Semantic Web technologies*. Boca Raton: CRC Press, 2010.
- Legg, C. *Ontologije na semantičkom webu*. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 53, 1(2010), str. 155-206.
- W3C (2015.). *Linked Data*. URL: <https://www.w3.org/standards/semanticweb/data> (2017-10-23).

**SKUPNI KATALOG NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U
ZAGREBU TE KNJIŽNICA IZ SUSTAVA ZNANOSTI I VISOKOG
OBRAZOVANJA REPUBLIKE HRVATSKE:
PROBLEMSKA PITANJA INTEROPERABILNOSTI**

**UNION CATALOG OF NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY
AND ACADEMIC AND RESEARCH LIBRARIES
IN REPUBLIC OF CROATIA: INTEROPERABILITY ISSUES**

Dijana Machala¹, Marko Orešković²

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb

¹ dmachala@nsk.hr; ² moreskovic@nsk.hr

Sažetak

Na primjeru uspostave nacionalnog skupnog kataloga visokoškolskih i znanstvenih knjižnica u Republici Hrvatskoj prikazat će se složeni model izgradnje informacijskog sustava u kontekstu ispunjenja zahtjeva za postizanje podatkovne, procesne, semantičke i tehničke interoperabilnosti između elementa različitih ishodišnih integriranih sustava. Interoperabilnost odavno više nije tek tehničko pitanje, a viševrsne probleme interoperabilnosti nastoje riješiti nacionalni, područni ili tehnički okviri za interoperabilnost (Europski okvir za interoperabilnost, SCHOLIX, IIF). U okviru dizajniranja novo uspostavljenog informacijskog sustava za pretraživanje i pronalaženje informacija pitanje interoperabilnosti bilo je potrebno definirati na više razina, uključujući organizacijsku razinu, semantičku razinu te tehničku razinu. Sudjelovanje u procesu uspostave skupnog kataloga temeljenog na zahtjevima interoperabilnosti dubinski utječe na sve sudionike koji su iz tradicionalnih knjižničnih poslovanja krenuli put k digitalnoj transformaciji, sagledavajući vrijednost svojih knjižničnih podataka kao nove društvene digitalne vrijednosti.

Abstracts

The implementation process of the National Union Catalog of Academic and Research Libraries in the Republic of Croatia will be given as an example for a complex model of designing an information system in the context of meeting the requirements for achieving data, process, semantic and technical interoperability between the elements of divers integrated systems. It has been long since the notion of interoperability is no longer seen as merely a technical issue, and multifaceted interoperability problems are trying to be solved by pan-national, national, regional or technical frameworks of interoperability (European Interoperability Framework, INSPIRE, IIF). During the process of designing a new information system for retrieving and discovery of information, the issue of

interoperability needs to be defined on multiple levels, including organizational, semantic and technical level. Participation in the process of the implementation of the union catalog based on the interoperability requirements deeply affects all participants who have stepped from traditional library business procedures to the path of digital transformation, observing the value of their library data as new social digital values.

Ključne riječi: skupni katalog, interoperabilnost, prevođenje metapodataka, digitalna transformacija

Keywords: union catalog, interoperability, metadata crosswalk, digital transformation

Biografija autora

Dr. sc. Dijana Machala, knjižničarska savjetnica, diplomirala je francuski jezik i književnost te informatologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a na istome fakultetu doktorira je 2014. godine u području informacijskih i komunikacijskih znanosti na temu „Knjižničarske kompetencije u kontekstu cjeloživotnog učenja“. Od 2007. do 2015. godine bila je voditeljica Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj, a trenutno je knjižničarska savjetnica za knjižnični informacijski sustav u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Suradnica je na više stručnih i znanstvenih projekata te autorica jedne samostalne te više koautorskih knjiga. Aktivno izlaže i objavljuje radove u stručnim i znanstvenim časopisima iz područja razvoja knjižničarstva, sistemskog knjižničarstva, primjene informacijske tehnologije u području knjižničarstva.

Marko Orešković, rođen je 1984. godine u Požegi, gdje je završio osnovnu i prirodoslovno matematičku gimnaziju. Diplomirao je 2009. godine na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu. Dobitnik je mnogih priznanja i nagrada za stručni rad i inovativnost, od kojih se posebno ističu Rektorova nagrada 2006., plasman u završnicu svjetskog finala studentskog natjecanja Microsoft Imagine Cup 2006. u Indiji i plasman među šest najinovativnijih timova na svijetu. Ima dugogodišnje iskustvo u razvoju informacijskih sustava i sistemskoj administraciji. Trenutno živi i radi u Zagrebu, kao voditelj Odjela Informacijskih tehnologija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Literatura

Breeding, Marshal. Library Systems Report 2017. URL: <https://americanlibrariesmagazine.org/2017/05/01/library-systems-report-2017/> (08.11.2017.)

Data on the Web Best Practice. W3C. URL: <https://www.w3.org/TR/dwbp/> (08.11.2017.)

Dunsire, Gordon. Macgregor, George. Improving interoperability in distributed and physical union catalogues through co-ordination of cataloguing and indexing policies. Centre for Digital Library Research, Glasgow May 2004. URL: <http://eprints.rclis.org/5885/1/CCICatInterop.pdf> (08.11.2017.)

- EIF – European Interoperability Framework. URL: https://ec.europa.eu/isa2/eif_en (08.11.2017.)
- Faletar Tanackovic, S., Golub, K., Huvila, I. (2017). The meaning of interoperability and its implications for archival institutions: Challenges and opportunities in Croatia, Finland and Sweden. *Information research*, 22(1): 1653. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1082371/FULLTEXT01.pdf> (08.11.2017.)
- IIIF.IO. URL: <https://pro.europeana.eu/page/issue-6-iiif#article-1> (08.11.2017.)
- Pagano, Pascale. Data Interoperability. GRDI 2020. URL: <http://www.grdi2020.eu/Repository/FileScaricati/c4fb6ab0-d83b-49ae-ab14-6d8030fc2422.pdf> (08.11.2017.)
- SCHOLIX. URL: <http://www.scholix.org/> (08.11.2017.)

PRAVILNIK ZA OPIS I PRISTUP GRAĐI U ARHIVIMA, KNJIŽNICAMA I MUZEJIMA: PREMA SEMANTIČKOJ INTEROPERABILNOSTI U BAŠTINSKIM ZAJEDNICAMA

RULES FOR RESOURCE DESCRIPTION AND ACCESS IN ARCHIVES, LIBRARIES, AND MUSEUMS: TOWARDS SEMANTIC INTEROPERABILITY IN CULTURAL HERITAGE

Ana Vukadin

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
avukadin@nsk.hr

Sažetak

U izlaganju se predstavlja rad na novom pravilniku za katalogizaciju koji je namijenjen uporabi u arhivima, knjižnicama i muzejima. Pravilnik je namijenjen različitim ustanovama bez obzira na stupanj informatizacije, ali posebno uzima u obzir mogućnosti integracije, dijeljenja i ponovne uporabe podataka u web aplikacijama koje se temelje na standardima povezanih podataka. Integracija pravila, koja se temelji na konceptualnim modelima IFLA LRM, CIDOC CRM i RIC te međunarodnim standardima za opis baštinske građe, trebala bi omogućiti jednoznačnu identifikaciju jedinica građe i semantičku interoperabilnost shema i formata podataka korištenih u baštinskim ustanovama, uz istodobno očuvanje specifičnog konteksta koji je karakterističan za pojedine vrste građe, zbirke ili ustanova.

Abstract

The subject of the presentation is the new Croatian cataloguing code. The code is intended for description of, and access to, various types of resources in archives, libraries, and museums, regardless of the institutional level of informatization. However it is particularly focused on possibilities of data integration, sharing, and re-use in web applications based on linked data. The integration of rules for resource description and access is based on conceptual data models IFLA LRM, CIDOC CRM and RIC, as well as on international standards for description of cultural heritage. The primary goal is to meet the demands for a unique identification of resources and enable semantic interoperability between different schemas and formats used in heritage institutions, while preserving the context specific of a particular institution, collection, or type of resource.

Ključne riječi: kataložna pravila, semantička interoperabilnost, standardi

Keywords: cataloguing rules, semantic interoperability, standards

Biografija autora

Dr. sc. Ana Vukadin zaposlena je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na Odjelu obrada. Područja interesa su joj modeli podataka, bibliografski standardi i normativni nadzor. Objavila je više stručnih i znanstvenih članaka u časopisima i zbornicima te sudjelovala na više domaćih i međunarodnih skupova. Urednica je nacionalnog pravilnika za katalogizaciju. Članica je IFLA-ine Radne grupe za pregled FRBR-a i IFLA-ine Tehničke komisije za povezane podatke (Linked Data Technical Sub-Committee).

Literatura

- Elings, Mary W.; Günter Waibel. Metadata for all : descriptive standards and metadata sharing across libraries, archives and museums. // First monday 12, 3(2007). URL: <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/1628> (2017-10-18)
- Lagoze, Carl. Business unusual : how „event-awareness“ may breathe life into the catalog? // Bicentennial conference on bibliographic control for the new millennium, Washington, Library of Congress, November 15-17 2000. URL: http://www.loc.gov/catdir/bibcontrol/lagoze_paper.html (2017-10-19)
- Riva, Pat; Patrick LeBoeuf; Maja Žumer. IFLA Library Reference Model. August 2017. URL: <https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr-lrm/ifla-lrm-august-2017.pdf> (2017-10-19)
- Statement of international cataloguing principles (ICP) / by IFLA Cataloguing Section and IFLA Meetings of Experts on an International Cataloguing Code. December 2016. URL: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2016-en.pdf (2017-10-20)

ANALIZA INTEGRACIJE KNJIŽNIČNIH PODATAKA NA PRIMJERU DISCOVERY SUSTAVA

ANALYSIS OF LIBRARY DATA ITEGRATION IN TO DISCOVERY SYSTEM

Senka Tomljanović

Sveučilišna knjižnica Rijeka
stomljan@svkri.hr

Sažetak

Sve više knjižnica u svijetu, za pretraživanje svojih knjižničnih kataloga, najčešće strukturiranih u MARC formatima, koristi discovery sustave, tj. tražilice koje omogućuju intuitivno pretraživanje knjižničnih izvora po uzoru na internetske tražilice, za razliku od pretraživanja klasičnog OPAC-a strukturiranog po unaprijed definiranim kriterijima (autor, naslov, predmetna odrednica itd.). Glavni razlog uvođenja discovery sustava jest njihova bolja prilagođenost korisničkim potrebama u odnosu na tradicionalne knjižnične OPAC-e čije pretraživanje, da bi bilo učinkovito, zahtijeva posebnu educiranost korisnika. Ostaje pitanje u kojoj mjeri pretraživanje putem discovery servisa, za razliku od onog klasičnih tražilica, omogućuje točno i potpuno dohvaćanje podataka iz bibliografskih i normativnih opisa knjižničnih kataloga, što je važno knjižničnom osoblju radi bibliografske kontrole i izrade različitih bibliometrijskih izvještaja. U izlaganju će se prikazati rezultati ciljanih pretraživanja knjižničnog kataloga putem discovery sustava, po pojedinim elementima bibliografskog i normativnog opisa zapisa izvorno učinjenih u UNIMARC formatu, koji će se uspoređivati s rezultatima istih pretraživanja putem tradicionalnih OPAC-a.

Abstract

More and more libraries in the world for searching their library catalog records, mostly structured in MARC formats, use discovery systems, ie search engines that allow intuitive search of library sources like internet search engines, as opposed to classical OPACs that are structured by predefined criteria (author, title, subject line, etc.). The main reason for introducing the discovery system is their better customization to meet the needs of the traditional library OPACs whose search, to be effective, requires special user education. The question remains to what extent search by discovery service, unlike that classic search engine, allows accurate and complete retrieval of bibliographic and normative descriptions of library catalogs, which is important to library staff for bibliographic control and the production of various bibliometric reports. The presentation will show the results of the targeted search of the library

catalog through the discovery system, by individual elements of the bibliographic and normative description of the records originally made in UNIMARC format, which will be compared with the results of the same searches through traditional OPACs.

Ključne riječi: OPAC, discovery sustav, knjižnični sustavi, pretraživanje

Keywords: OPAC, discovery system, library system, retrieval

Biografija autora

Senka Tomljanović, viša knjižničarka, od 2003. godine ravnateljica Sveučilišne knjižnice Rijeka. Voditeljica više projekata digitalizacije i poslovanja s digitaliziranom građom u Sveučilišnoj knjižnici Rijeka. Problemima digitalizacije bavi se od 2006. godine, kad je u okviru projekta izgradnje Povijesne zbirke Knjižnice trebalo ustrojiti sustav digitalizacije i poslovanja s digitaliziranom građom Zbirke. U projektu „Integriranje računalne infrastrukture knjižnica Sveučilišta u Rijeci (IRIKS)“ realiziranom 2014. godine, utvrđuje postupke migriranja kataloga sveučilišnih sastavnica u jedinstveni Skupni katalog Sveučilišta u Rijeci, a zatim i migracije skupnog kataloga u discovery sustav Sveučilišta, čime je uspostavljena jedinstvena tražilica za pretraživanje knjižničnih kataloga i drugih baza podataka dostupnih Sveučilištu.

KATALOG KNJIŽNICA GRADA ZAGREBA: INTEROPERABILNOST, POVEZIVANJE I RAZMJENA

ZAGREB CITY LIBRARIES CATALOG: INTEROPERABILITY, CONNECTIVITY AND EXCHANGE

Rajka Gjurković-Govorčin¹, Ivan Jelić², Hana Marčetić³,
Željka Caterina Čaldarević⁴

^{1,2,4} Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Božidara Adžije

¹ rajka.govorcin@kgz.hr; ² ivan.jelic@kgz.hr; ⁴ zeljka.caterina.caldarevic@kgz.hr

³ Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Sesvete

³ hana.marcetic@kgz.hr

Sažetak

Cilj je izlaganja predstaviti stanje i mogućnosti razvoja skupnoga kataloga Knjižnica grada Zagreba. Od proljeća 2013., kada je objavljen, katalog.kgz.hr razvija i uvodi digitalne usluge i oslanja se na povratne informacije korisnika u testiranju novih alata. Godine 2017. bilježi i do 5.200 posjeta na dan. U kontekstu bogate kataložne tradicije pruža pouzdano pronalaženje, jednostavan je i štedi vrijeme. Katalog predstavlja realizaciju sustava interoperabilnosti za uspostavu korisnički usmjerene usluge, od kojih je jedna pronalaženje. Pokazat će se i kretanja u razvoju upravljanja podacima za posudbu i pristup građi u digitalnom obliku, ukazati da katalog otvara svoje kataložne podatke drugim okruženjima na korištenje, bilježi prve rezultate povezivanja u objedinjenom pronalaženju podataka skupnog kataloga i otvorenih podataka s pristupom cjelovitom sadržaju znanstvenih i stručnih radova, u jedinstvenom sučelju bez posredničkog sustava i nerazmještenog pretraživanja. Izlaganje će predstaviti rezultate i naznačiti smjernice razvoja kataloga Knjižnica grada Zagreba.

Abstract

The main goal of this paper is to present the current state of Zagreb City Libraries catalog and the possibilities of its further development. Since it has been presented in the spring of 2013., katalog.kgz.hr has been developing and introducing digital services, as well as building the tools in accordance to the patron feedback collected during testing periods. As much as 5.200 visits a day have been recorded during 2017. In the context of the cataloging tradition it offers reliable discovery, it is simple and time-saving. The catalog represents the realization of the system of interoperability for creating user oriented services, one of which is discovery. Trends in the development of data for loan and access to digital material management are shown. The fact that catalog is opening its data for use in different environments is pointed out. Furthermore, the

first results of connecting conjoint discovery of collective catalog data and open data with full-text access to scientific and other papers in an unique interface without an intermediary system are presented. The results and main guidelines of Zagreb City Libraries catalog development will be presented.

Ključne riječi: katalog Knjižnica grada Zagreba, knjižnični podaci, mrežne usluge, skupni katalog, otvoreni podaci

Keywords: Zagreb City Libraries Catalog, library data, online services, collective catalog, open data

Biografija autora

Rajka Gjurković-Govorčin diplomirana je knjižničarka i prof. filozofije. Od 1993. zaposlena je u Knjižnicama grada Zagreba, od 2010. redaktorica je mrežnog kataloga Knjižnica grada Zagreba, od 2013. voditeljica je Knjižnice Božidara Adžije. Sudjelovala je u više projekata, na brojnim domaćim i međunarodnim stručnim skupovima. Objavila je više stručnih radova, kao glavna urednica Hrvatskog knjižničarskog društva uredila je niz publikacija.

Ivan Jelić diplomirao je knjižničarstvo i povijest 2011. Zaposlen je kao knjižničar informator i predmetni analitičar u Knjižnicama grada Zagreba. Objavio je nekoliko stručnih radova i sudjelovao je na brojnim stručnim skupovima.

Hana Marčetić studirala je na Odsjeku za informacijske znanosti na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Objavila je nekoliko stručnih radova i trenutno je zaposlena kao knjižničar informator u Knjižnicama grada Zagreba.

Željka Caterina Čaldarević rođena je 1989. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu, smjer bibliotekarstvo i muzeologija. Zaposlena je kao knjižničar informator i katalogizator u Knjižnicama grada Zagreba.

Literatura

Barbarić, Ana. Povijesni pregled razvoja OPAC-a. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 46, 3/4(2003), 48-58.

Breeding, Marshall. Next-generation library catalogs. // Library technology reports 43, 4(July/August 2007).

Calhoun, Karen. The changing nature of the catalog and its integration with other discovery tools. March 17, 2006. Dostupno na: <http://www.loc.gov/catdir/calhounreport-final.pdf>

Emanuel, J. Usability of the VuFind next-generation online catalog. // Information Technology & Libraries 30, 1(2011), 44-52.

Nagy, A. Analyzing the next-generation catalog. // Library Technology Reports 47, 7(2011).

Svenonius, Elaine. Intelektualne osnove organizacije informacija. Lokve : Benja, 2005.

POTENCIJAL SURADNJE NAKLADNIKA I KNJIŽNICA: MAPIRANJE ONIX-A U MARC 21 I UNIMARC

POTENTIAL OF PUBLISHERS AND LIBRARIES COOPERATION: MAPPING ONIX TO MARC 21 AND UNIMARC

Jakov M. Vežić

Sveučilišna knjižnica, Sveučilište u Zadru, Obala kralja Petra Krešimira IV 2, Zadar
jvezic@unizd.hr

Sažetak

ONIX je format koji je pokrenula svjetska nakladnička zajednica s ciljem olakšavanja razmjene podataka o publikacijama. ONIX se dalje proširio na sve sudionike u lancu prodaje knjige, sve do knjižara i korisnika. Napisan je u XML-u te se temelji na FRBR studiji, standardima EPICS (EditEur Product Information Communication Standard) te na radu projekta *indecs*. MARC formati kao što su MARC 21 i UNIMARC su formati za strojno čitljivo katalogiziranje koji se temelje na ISBD-u. Svrha sva tri formata je opisivanje objekata (bilo tekstualnih ili ne-tekstualnih), stoga se pretpostavlja da ih je moguće mapirati. Ovaj rad će istražiti u kojoj mjeri je moguće mapirati podatke iz ONIX formata u formate MARC 21 i UNIMARC te samim time implementirati navedena mapiranja u suradnju nakladnika i knjižnica. Za svrhu ovog rada koristit će se najnovija verzija ONIX formata, verzija 3.0.3 za knjige.

Abstract

ONIX is a format developed by the world publishing community with the goal of facilitating the exchange of publication data. ONIX spread even further through the book-selling chain, all the way to booksellers and end users. It is written in XML and is based on FRBR study, along with the standards EPICS (EditEur Product Information Communication Standard) and the work of project *indecs*. MARC formats like MARC 21 and UNIMARC are machine-readable formats for cataloging based on ISBD. The purpose of all three formats is to describe objects (either textual or non-textual), so it is assumed they are suitable for mapping. This paper will examine to what extent it is possible to map ONIX to MARC 21 and UNIMARC and by extension implement the mapping in the collaboration of publishers and libraries. For the purpose of this paper, ONIX 3.0.3 for books, the latest version available, will be used.

Ključne riječi. ONIX, MARC, mapiranje, nakladnici, knjižnice

Keywords. ONIX, MARC, mapping, publishers, libraries

Biografija autora

Jakov M. Vežić je stažist u Sveučilišnoj knjižnici Sveučilišta u Zadru. Magistar je informacijskih znanosti i knjižničarstva. Preddiplomski studij završio je 2014. godine obranom rada „Normativna kontrola u mrežnim katalogima druge i treće generacije“ pod mentorstvom prof. dr. sc. Mirne Willer, a diplomski studij 2016. godine obranom rada „Algoritamski pristup izradi bibliografije“ pod mentorstvom doc. dr. sc. Krešimira Zaudera. Njegova područja interesa uključuju organizaciju informacija, izdavaštvo, metapodatkovne formate, interoperabilnost metapodataka, algoritamsko upravljanje podacima, itd. Izlagao je radove na više konferencija (LIDA, PubMet, BOBCATSSS, InfoDASKA, Dani e-infrastrukture). Dobitnik je nagrade za najbolji studentski rad na konferenciji Libraries in the Digital Age 2016. Član je Društva knjižničara Zadar, u kojem djeluje kao *webmaster* te Komisije za informacijske tehnologije Hrvatskog knjižničarskog društva.

Literatura

Golub, Koraljka; Jelušić, Srećko; Radovanlija Mileusnić, Snježana; Pavelić, Damir. Mogućnosti primjene zapisa u formatu Dublin Core, ONIX i UNIMARC u mrežnim knjižarama u Hrvatskoj. // Arhivi, knjižnice, muzeji 6, Rovinj (Croatia), 20-22 Novembar 2002.

ONIX for Books. URL: <http://www.editeur.org/93/Release-3.0-Downloads/#Specification> (22.10.2017.)

ONIX to MARC 21 Mapping. Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/marc/onix2marc.html> (22.10.2017.)

UNIMARC : skraćeni bibliografski format. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.

Willer, Mirna. Interoperabilnost sadržaja metapodataka. // 4. Seminar arhivi, knjižnice, muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2000.

Willer, Mirna. UNIMARC u teoriji i praksi. Rijeka: Naklada Benja, 1996.

KOMUNIKACIJA IZMEĐU KNJIŽNIČNIH INFORMACIJSKIH SUSTAVA: RAZMJENA BIBLIOGRAFSKIH PODATAKA

COMMUNICATION BETWEEN LIBRARY INFORMATION SYSTEMS: EXCHANGE OF BIBLIOGRAPHIC DATA

Aleksandra Adžić¹, Sonja Šuković²

Narodna biblioteka „Stevan Sremac“, Borivoja Gojkovića 9, Niš, Srbija

¹aleksandra.biblio@gmail.com; ²sonja.sukovic@yahoo.com

Sažetak

Svaka biblioteka nastoji da pruži usluge na što savremeniji način. S obzirom na to da je jasno da bi bibliotečke usluge mogle da budu savršene, ovaj rad motiviše i budi ideje koje bi doprinele da biblioteke znatno povećaju svoj uticaj i svoju korisnost u široj društvenoj zajednici.

U ovom radu predstavljen je značaj i opisane su mogućnosti interakcije bibliotečko informacionih sistema, kao i njihova uloga u razvoju bibliotečko informacione delatnosti. Navedeni su načini komunikacije između istih i između različitih bibliotečko informacionih sistema, kao i standardi koje je potrebno zadovoljiti kako bi razmena bibliografskih podataka mogla da bude uspešno i u najkraćem roku realizovana. Opisana je značaj razmene bibliografskih podataka kako za biblioteke koje delatnost obavljaju na potpuno automatizovan način, tako i za biblioteke koje tek planiraju da uvedu informacioni sistem u svoje poslovanje. U vremenu kada se biblioteke u svetu globalizuju i virtuelno ujedinjuju, u Srbiji je taj segment bibliotečke delatnosti tek u povoju.

Abstract

Each Library tries to provide services in the most modern way. Since it is clear that Library services could be more perfect, this work has motivating role and gives inspiring ideas that would contribute to the Library significantly increase its influence and its usefulness in the wider community.

This paper presents the importance and describes the possibilities of interaction between Library information systems, as well as their role in the development of Library information profession. The ways of communication between the same and between the different library information systems are reviewed, as well as the standards that need to be used in order to exchange the bibliographic data successfully and in the shortest possible time. The importance of exchanging bibliographic data is described as for Libraries that perform activities in a fully automated way, as well as for Libraries that are still planning to introduce an information system into their busi-

ness. At a time when Libraries in the world tend to globalize and virtually unite, in Serbia this segment of library activity is in its infancy.

Ključne riječi: softver, bibliotečki sistem, razmena podataka, informacijski sistem

Keywords: Software, Library System, Data Exchange, Information System

Biografija autora

Aleksandra Adžić rođena je 1974. u Nišu. Gimnaziju završila u Aleksincu. Zvanje diplomiranog inženjera mašinstva stekla na Mašinskom fakultetu u Nišu. U Narodnoj biblioteci „Stevan Sremac“ radi od 2002. kao bibliotekar - informator. Zvanje višeg diplomiranog bibliotekara stekla 2013. Kao rukovodilac Odeljenja za razvoj digitalne biblioteke i informacionih tehnologija, od 2003. godine aktivno sprovodi i razvija automatizacione procese u bibliotekarstvu, projektuje, održava i unapređuje informativni sistem i digitalnu biblioteku niške Narodne biblioteke. Učestvovala u izradi bibliotečko informacionog sistema NIBIS. Autor priručnika „NIBIS : sa praktičnim primerima bibliografske obrade“ (2010), više elektronskih publikacija, kao i velikog broja stručnih radova predstavljenih na domaćim i međunarodnim stručnim skupovima, kao i stručnih radova, članaka i priloga objavljenih u domaćoj i stranoj stručnoj periodici. Autor elektronskih izložbi, zvaničnih veb sajtova niške biblioteke (2003-2016) i multimedijalnih prezentacija. Tehnički urednik više monografskih publikacija. Glavni i odgovorni urednik časopisa Bibliozona (2010).

Sonja Šuković rođena je 1966. u Nišu gde je završila osnovnu i srednju školu. Diplomirani je na pravnik i diplomirani bibliotekar. Bila vlasnik i direktor firme „Impuls“ (1995-1997) i šef marketinga kompanije „Decero“ (1997-1999) u Nišu. U niškoj Narodnoj biblioteci „Stevan Sremac“ radi od 1999. do 2001. kao viši knjižničar, zatim kao sekretar (do 2014), a od 2015. je direktor ove ustanove. Obavljala više javnih funkcija u upravnim i nadzornim odborima ustanova prosvete i kulture, a od 2017. je član Upravnog odbora Zajednice matičnih biblioteka Srbije. Učestvovala u svojstvu izlagača na više bibliotekarskih skupova u zemlji i inostranstvu, stručnim skupovima u organizaciji Kancelarije za evropske integracije (Evropski tokovi i trendovi u razvoju bibliotekarstva) i brojnim treninzima i seminarima iz oblasti menadžmenta u kulturi. Autor je stručnih radova objavljenih u domaćoj i stranoj stručnoj periodici.

Literatura

Filipi-Matutinović, Stela. Bibliotečki sistemi i problemi njihovog povezivanja u Srbiji. // Glas biblioteke, novembar, (2004) , URL: http://www.cacak-dis.rs/elektron-ska_izdanja/Glas_biblioteke_11/pdf_gb_11/Stela%20Filipi-Matutinovic-Bibliotecki%20sistemi.pdf

- Injac, Vesna. Svetska digitalna biblioteka: san ili virtuelna stvarnost. //Glasnik Narodne biblioteke Srbije, 4/2 (2002), str. 235-250. URL: https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=613
- Janković, Zorica. Napredne metode u pronalaženju informacija: Bibliografski formati, URL: <http://poincare.matf.bg.ac.rs/~cvetana/Nastava/Radovi/ZoricaJ-NMPI.ppt>
- Jelena Đurović. Projekat COBISS.NET u Crnoj Gori – rezultati i značaj. // Konferencija: Uloga biblioteka u informacijskom društvu znanja. Tirana, Albanija, decembar 2010. URL: http://www.cobiss.net/doc/Jelena_Djurovic_Tirana_2010.pdf
- MARC 21 Format for Holdings Data: Contents. Source: US Library of Congress. URL:http://www.itsmarc.com/crs/mergedprojects/holdings/holdings/definition_related_bibliographic_record.htm (preuzeto 07. 08. 2017)
- Mirna Willer. Teorija i praksa organizacije informacija. // RIS Sveučilišta u Zadru. Ohrid, 26- 28. mart 2008.
- Nogić, Branka. Monografske publikacije: COBISS/katalogizacija. Beograd: Univerzitetaska biblioteka "Svetozar Marković", 2004. http://zbus.rs/cir/pdf/prirucnici/monografske_publikacije.pdf
- Peruničić, Aleksandar. Od Miroslavljevog jevanđelja do najnovijih elektronskih izdanja, 2007. <http://www.sk.rs/2007/03/skak01.html>
- Reitz, Joan M. Bibliographic database. // Dictionary for Library and Information Science. Westport, Connecticut: Libraries Unlimited, 2004. Str. 70.
- Savić, Ana (prevodilac), Injac, Vesna (redaktor prevoda). Međunarodni standardni bibliografski opis (ISBD): Uvodno objedinjeno izdanje. Beograd: Narodna biblioteka Srbije, 2009.

IZVORI I ALATI ZA BIBLIOGRAFIJU FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZAGREBU

SOURCES AND TOOLS FOR THE BIBLIOGRAPHY OF THE UNIVERSITY OF ZAGREB FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Marijana Glavica¹, Dobrica Pavlinušić²

Knjižnica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, Zagreb

¹ mglavica@ffzg.hr; ² dpavlin@ffzg.hr

Sažetak

Knjižnice u sustavu znanosti i visokog obrazovanja u Hrvatskoj u posljednjih nekoliko godina aktivno se bave prikupljanjem i analizom podataka o znanstvenoj produktivnosti potrebnih za vrednovanja koja provode Agencija za znanost i visoko obrazovanje i Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Od ove godine takve podatke treba isporučiti i Državnom zavodu za statistiku. Bibliografija zaposlenika ustanove je temelj za isporuku podataka o znanstvenoj produktivnosti. U Hrvatskoj trenutno postoje dvije velike bibliografije: Hrvatska nacionalna bibliografija koju izrađuje Nacionalna i sveučilišna knjižnica i CROSBİ - Hrvatska znanstvena bibliografija koju održava Institut Ruđer Bošković. Niti jedan izvor ne sadrži sve potrebne podatke i ne omogućava prikaz podataka prema različitim evaluacijskim kriterijima, a podaci u CROSBİ nisu uvijek pouzdani i točni. Filozofski fakultet u Zagrebu (FFZG) godišnje proizvodi više od 1100 znanstvenih i stručnih radova u različitim vrstama publikacija te još nekoliko stotina izlaganja na skupovima i ostalim radovima. Radovi su objavljeni u raznorodnim znanstvenim područjima društvenih znanosti i humanistike. U takvoj situaciji, podatke iz postojećih izvora potrebno je lokalno nadopuniti i prirediti za izradu potrebnih izvještaja. U Knjižnici FFZG-a se u tu svrhu izrađuju lokalni bibliografski zapisi, pri čemu se podaci preuzimaju iz postojećih izvora, a u lokalnu bazu zapisuju se i identifikatori zapisa iz originalnih izvora, te DOI oznake, URI, WoS i Scopus identifikatori, ukoliko postoje. Podaci se nadopunjavaju i ispravljaju gdje je potrebno, te se svrstavaju u jedinstvene bibliografske kategorije koje opisuju vrste publikacija i podjelu na znanstvene i stručne radove. Format zapisa u lokalnoj bazi je MARC 21, a zapisi su izrađeni u bazi knjižničnog softvera Koha i vidljivi su u knjižničnom katalogu. U ovome izlaganju opisat ćemo kako smo dizajnirali sustav s ciljem učinkovite izrade bibliografije FFZG-a i izvještaja koje treba isporučiti, prikazat ćemo softverske alate koje koristimo i identificirati izvore s kojima trebamo razmjenjivati podatke. Želimo potaknuti raspravu o idejama za budući međuzavisan razvoj sustava za bibliografije i alata za analizu podataka.

Abstract

In the past few years, libraries in science and higher education system in Croatia are actively engaged in the collection and analysis of scientific productivity data needed for evaluations carried out by the Agency for Science and Higher Education and the Ministry of Science and Education. Starting this year, such data are collected also by the Central Bureau of Statistics. The bibliography of works published by authors affiliated with an institution is the foundation for delivering institution's scientific productivity data. Two major bibliographies exist in Croatia: Croatian National Bibliography produced by the National and University Library and CROSKI - Croatian Scientific Bibliography maintained by the Ruđer Bošković Institute. None of these sources contains all the necessary data and does not enable data processing according to different evaluation criteria. Also, data in CROSKI are not always reliable and accurate. The Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb (FFZG) annually produces more than 1100 scientific and professional papers in various types of publications and also a few hundred conference lectures and other works. The works cover heterogeneous scientific areas of social sciences and humanities. In such circumstances, data from existing sources has to be locally processed to prepare them for creating required reports. For this purpose, librarians in FFZG Library create local bibliographic records, whereby a majority of data is downloaded from existing sources, and local identifiers from original sources are recorded in the local database, together with DOIs, URIs, and WoS and Scopus identifiers, if existent. The data are corrected when necessary and then classified into unique bibliographic categories that describe the types of publications and the division into scientific and professional papers. The format of the local records is MARC 21, and the records are created in Koha library software database and are visible in the library catalogue. In this presentation, we will describe how we designed the system to efficiently support the creation of the FFZG bibliography and reports to be delivered, present software tools that we use, and identify external sources for data exchange. Our intention is to encourage debate about ideas for the future dependent development of bibliography sources and tools for data analysis.

Ključne riječi: bibliografija, vrednovanje, podaci o znanstvenoj produktivnosti, interoperabilnost, slobodni softver

Keywords: bibliography, evaluation, scientific productivity data, interoperability, free software

Biografija autora

Marijana Glavica zaposlena je kao sistemska knjižničarka u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Bavi se implementacijom i održavanjem

Koha integriranog knjižničnog softvera i različitih drugih informacijskih sustava za tiskane i digitalne knjižnične zbirke te za podršku svakodnevnom radu knjižnice. Studirala je psihologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te se pred kraj studija zaposlila kao predmetna knjižničarka za psihologiju u bivšoj Knjižnici Odsjeka za psihologiju, a donedavno je dio tih poslova obavljala i u sadašnjoj Zbirci za psihologiju u novoj Knjižnici. Sudjeluje u izvođenju izbornog kolegija Izvori i pretraživanje psihologijske literature za studente psihologije. U posljednjih nekoliko godina radi na međunarodnim projektima koji se bave uspostavljanjem infrastrukture za istraživačke podatke u području društvenih znanosti (SERSCIDA, SEEDS, CESSDA SaW) te stječe ekspertizu u području upravljanja istraživačkim podacima i razvojem usluga za korisnike.

Dobrica Pavlinušić zaposlen je kao sistemski knjižničar u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu. U toj ulozi razvija i održava knjižnični sustav i servise potrebne za njihovo uspješno funkcioniranje. Prvi kontakt sa slobodnim softverom imao je 1995. godine kada je počeo održavati internet poslužitelj Fakulteta Organizacije i Informatike u Varaždinu gdje je i završio svoj studij i stekao titulu diplomiranog informatičara. Nakon toga, bilo ga je nemoguće nagovoriti da koristi išta drugo, jer smatra da je mogućnost da pogledamo u izvorni kod i promjenimo ga za svoje potrebe osnovna sloboda koju bi svaki korisnik računala trebao imati. Dugi niz godina obavljao je i funkcije u Hrvatskoj udruzi Linux korisnika (HULK) i Hrvatskoj udruzi za otvorene sustave i Internet (HrOpen), bavio se promocijom slobodnih tehnologija i surađivao na raznim projektima slobodnog koda.

ULOGA SISTEMSKOG KNJIŽNIČARA U VISOKOŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

SYSTEMS LIBRARIAN ROLE IN AN ACADEMIC LIBRARY

Jelena Bolkovac¹, Goran Zec², Tamara Krajna³

Fakultet strojarstva i brodogradnje, Ivana Lučića 5, Zagreb

¹jbolkovac@fsb.hr; ²gzec@fsb.hr; ³tkrajna@fsb.hr

Sažetak

Zahtjevi akademske zajednice prema visokoškolskim knjižnicama rasli su u skladu s razvojem informacijske tehnologije. Pomoć pri pretraživanju baza podataka, osnivanje i izrada institucijskog repozitorija, njegovo održavanje i arhiviranje, izrada web stranica knjižnice i njihovo održavanje, prisutnost na socijalnim medijima postali su svakodnevica u visokoškolskim knjižnicama. Ovo izlaganje ima kao cilj dati uvid u vještine koje sistemski knjižničari trebaju posjedovati. S obzirom na to da je uloga sistemskog knjižničara široka i fluidna stavlja se naglasak na ostvarivanje suradnje sa IT odjelom visokoškolske ustanove. Visokoškolske knjižnice u Hrvatskoj najčešće ili nemaju sistemskog knjižničara ili on nije prošao edukaciju za sve vidove korištenja informacijske tehnologije potrebne za poslovanje knjižnice te je dobra suradnja s IT odjelom ključna. Sistemski knjižničar u tom slučaju ima ulogu mosta između IT odjela i knjižnice tako da će se dati uvid i u osobne vještine (soft skills) potrebne za ostvarivanje te uloge. Najveći naglasak je na cjeloživotnom učenju sistemskog knjižničara i njegovoj spremnosti na učenje te fleksibilnosti i sposobnosti kvalitetne komunikacije kako s kolegama tako i s korisnicima. Cilj rada svakog knjižničara, pa tako i sistemskog, pružanje je kvalitetne usluge krajnjem korisniku.

Abstract

Academic community requirements from academic libraries have kept in stride with the development of information technology. Help with data base searches, founding and development of an insitutional repository, its maintenance and archiving, development and maintenance of the library web page, presence in social media have become everyday business in academic libraries. The purpose of this presentation is to give insight in the skills a systems librarian has to have. Since a systems librarians role is broad and fluid the emphasis is placed on establishing a good cooperation with the IT department of the academic institution. Academic libraries in Croatia usually either don't have a systems librarian or they are not educated for all the usage aspects of information technology necessary for library workings and therefore a good cooperation with the IT department is vital. In those cases a systems librarian serves

as a bridge between the IT department and the library and therefore an overview of soft skills necessary for fulfilling that role will also be given. The biggest emphasis is placed on a systems librarian lifelong learning, their willingness to study, their flexibility, and their capacity for quality communication with their colleagues but also with the patrons. The goal of every librarians work, and therefore a systems librarian as well, is to give quality service to the end user.

Ključne riječi: sistemski knjižničar, cjeloživotno učenje, informacijska tehnologija

Keywords: system librarian, lifelong learning, information technology

Literatura

- An overview of the changing role of the systems librarian: systemic shifts / edited by Edward Iglesias. Oxford: Chandos Publishing, 2010.
- Engard, Nicole C.; Singer Gordon, Rachel. The accidental systems librarian. New Jersey: Information Today, 2012.
- Schneider, Linda-Jean; Barron, Simon. The hybrid librarian-IT expert. // A handbook for corporate information professionals / edited by Katharine Schopflin. London: Facet Publishing, 2015. Str. 45 - 56.
- Wilson, C. Thomas. The systems librarian : designing roles, defining skills. Chicago ; London: American Library Association, 1998.

IDENTIFIKACIJA ENTITETA WEMI U FORMATU MARC 21

IDENTIFICATION OF WEMI ENTITIES IN MARC 21 FORMAT

Tanja Buzina

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
tbuzina@nsk.hr

Sažetak

U izradi je novi Pravilnik za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima. Elementi podataka temeljit će se na modelu entitet-odnos prihvaćenim kao IFLA Library Reference Model (IFLA LRM). Definiran je s tri osnovna elementa: entiteti – elementi koji predstavljaju središte interesa korisnika knjižničnih informacijskih sustava, atributi – podaci koji pobliže opisuju određeni entitet, odnosi – veze između entiteta. Izlaganje se zadržava na entitetima Djelo – Izraz - Pojavni oblik – Primjerak (WEMI : Work – Expression – Manifestation – Item) i mogućnostima formata MARC 21 za njihovu identifikaciju.

Abstract

The New code for resource description and access in archives, libraries and museums is under development. The data elements will be based on the entity-relationship model described in IFLA Library Reference Model (IFLA LRM). Model definition covers three elements: entities – represent the key object of interest for users of library information systems, attributes – a type of data which characterizes specific instances of an entity, and relationships – connections between instances of entities. The presentation deals with entities Work – Expression – Manifestation – Item (WEMI) and the MARC 21 format options for their identification.

Ključne riječi. IFLA LRM, entiteti WEMI, format MARC 21

Keywords. IFLA LRM, WEMI entities, MARC 21 format

Biografija autora

Tanja Buzina diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Knjižničarska je savjetnica u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, a od 2009. godine rukovoditeljica Odjela obrade. Primarni profesionalni interes odnosi se na područje bibliografskog nadzora i normi za bibliografski opis. Od 2013. članica je Stručnog odbora projekta „Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju“.

Literatura

Riva, Pat; Le Boeuf, Patrick; Žumer, Maja. IFLA Library reference model : a conceptual model for bibliographic information <https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr-lrm/ifla-lrm-august-2017.pdf> [2017-10-30].

MARC standards : Library of Congress - Network Development and MARC Standards Office. URL: <http://www.loc.gov/marc/> [2017-10-30].

ODABIR USVOJENIH OBLIKA IMENA OSOBA U GLOBALNOM OKRUŽENJU

CHOOSING PREFERRED NAMES FOR PERSONS IN A GLOBAL ENVIRONMENT

Elia Ekinović Micak

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
eekinovic@nsk.hr

Sažetak

Novi hrvatski nacionalni pravilnik za katalogizaciju predviđa pravila koja će se temeljiti na nacionalnoj kataložnoj tradiciji i praksi te usklađivanje s novim međunarodnim kataložnim načelima, standardima i konceptualnim modelima koji su proizašli iz novoga globalnog konteksta. Cilj je ovog izlaganja prikazati moguće promjene u pravilima koje se odnose na odabir usvojenog oblika imena osoba u globalnom okruženju semantičkog *weba*. Osim tehnoloških, promjene obuhvaćaju i promjene u očekivanju korisnika i promjene u pristupu identifikaciji osobe koji se treba temeljiti na opisu kojim se predstavlja entitet sam, u skladu s primjenom modela LRM i Međunarodnih kataložnih načela. Pokušat će se iznijeti prijedlozi na koji način uklopiti nacionalna pravila u globalno okruženje; kako postupati s usvojenim oblicima imena hrvatskih autora s obzirom na izvore podataka, odabir usvojenog oblika imena (pravo ime osobe, pseudonim, inicijali ili neki drugi znak), načine bilježenja, dodatna obilježja itd. U sklopu toga pokazat će se hrvatski autori u kontekstu VIAF-a i drugih nacionalnih knjižnica i baza podataka. Prikazat će se i moguće promjene u odabiru usvojenog oblika imena stranih autora: treba li na strane autore primjenjivati ista pravila kao i za hrvatske ili njihova imena treba preuzimati iz nacionalnih kataloga i baza u kojima su već normirani i jedinstveno identificirani; treba li, u skladu sa svjetskom praksom, stare oblike imena stranih autora osuvremenjivati i prilagođavati hrvatskom jeziku i ostalim tiskanim i *online* izvorima podataka na hrvatskom jeziku (udžbenici, enciklopedije, leksikoni); koje transliteracijske sheme koristiti za bilježenje stranih imena koja nisu na latiničnom pismu (kinesko, hebrejsko, arapsko itd.); problem transliteracije imena zabilježenih nacionalnim ćiriličnim pismima (hrvatski uobičajeni oblik za poznata imena, transliteracija prema hrvatskom pravopisu ili preuzimanje transliteracijskih shema zemalja koje se služe ćiriličnim pismom).

Abstract

The new Croatian National Cataloguing Code will set out rules based on national cataloguing tradition and practice and will be aligned with new international cataloguing principles, standards and conceptual mo-

dels derived from the new global context. The aim of this presentation is to show possible changes to the rules governing the choice of preferred names for persons in the global semantic web environment. In addition to technological changes, these changes also include changes in users' expectations and changes in the approach to identifying a person, which should be based on the description by which an entity represents itself. The application of the LRM model and International Cataloguing Principles will also be included. Proposals will be provided on how and to what extent national rules can be integrated into the global environment; how to deal with the preferred forms of the names of Croatian authors with regard to sources of information, the choice of preferred form of the name (the real name of a person, pseudonyms, initials or some other character), recording methods, additional elements, etc. The names of Croatian authors will be shown in the context of VIAF and other national libraries and databases. Possible changes in the choice of the preferred form of foreign authors' names will also be shown: should the same rules that apply to Croatian authors also apply to foreign authors or should their names be taken from national catalogues and databases in which they are already standardized and uniquely identified; should, in accordance with world practice, the old forms of the names of foreign authors be modernized and adapted to the Croatian language and other printed and online sources of information in the Croatian language; which transliteration schemes are to be used to record foreign names that are not in Latin script.

Ključne riječi: kataložna pravila, globalno okruženje, odabir usvojenog oblika imena osobe

Keywords: cataloguing rules, global environment, choosing preferred names for persons

Biografija autora

Elia Ekinović Micak završila je studij kroatistike i bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1992. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na poslovima katalogizacije serijskih publikacija i retrospektivne konverzije knjižničkog kataloga, a od 2001. kao katalogizatorica u Odjelu obrade u Obradi omeđene građe. Od 2009. do 2014. članica je Povjerenstva NSK za integrirani knjižnični sustav kao koordinatorka za edukacije u knjižničnom softveru *Aleph*. Od 2015. god. voditeljica je Radne grupe za normativni nadzor NSK koja sudjeluje u radu na izradi Nacionalnog pravilnika za katalogizaciju, a od 2016. koordinatorka je Radne grupe za format MARC 21 u NSK.

Literatura

Badurina, Lada; Marković, Ivan; Mićanović, Krešimir. Hrvatski pravopis. Zagreb: Matica hrvatska, 2007.

- Getliher, Danijela; Knežević Cerovski, Ana. Međunarodni standardni broj imena (ISNI) u kontekstu normativnog nadzora. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 57, 1/3(2014), str. 37-50. URL: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/111/106>
- Hrvatska enciklopedija. URL: <http://proleksis.lzmk.hr/>
- Hrvatski pravopis. URL: <http://pravopis.hr/>
- Izjava o međunarodnim kataložnim načelima. URL: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2016-en.pdf
- Nacionalni pravilnik za katalogizaciju. URL: <http://npk.nsk.hr>
- Proleksis enciklopedija online. URL: <http://proleksis.lzmk.hr/>
- RDA: resource description & acces. URL: <http://www.rdatoolkit.org/>
- Riva, Pat; Le Bœuf, Patrick; Žumer, Maja. IFLA library reference model: a conceptual model for bibliographic information. URL: <https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr-lrm/ifla-lrm-august-2017.pdf>
- Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 1983-1986. Dio 1: Odrednice i redalice. 2. izmijenjeno izd. 1986.
- Vukadin, Ana. Novi pravilnik za katalogizaciju u kontekstu međunarodnih načela i standarda. // *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 59, 1/2(2016), str. 50-71. URL: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/16/11>
- Willer, Mirna; Tomić, Mirjana. Kataložna pravila i praksa u zemljama jugoistočne Europe. // *Organizacija znanja* 14, 4 (2009). URL: http://home.izum.si/cobiss/OZ/2009_4/Html/clanek_07.html

KORPORATIVNA TIJELA U NOVOM NACIONALNOM KATALOŽNOM PRAVILNIKU

CORPORATE BODIES IN THE NATIONAL CATALOGING CODE

Petra Pancirov

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
ppancirov@nsk.hr

Sažetak

Cilj je izlaganja prikazati važnost potrebe za izradom novoga nacionalnog pravilnika za katalogizaciju nastale u posljednjih nekoliko desetljeća. Devedesete godine prošloga stoljeća obilježava početak ubrzanog razvoja komunikacijskih i informacijskih tehnologija. Sve navedeno mijenja očekivanja korisnika vezana uz pretraživanje i pronalaženje informacija i, na kraju, samo njihovo korištenje. S tim u vezi, knjižničarstvo kao profesija mora biti spremno na sve izazove koje mu nameće novo doba kao i na potrebu za informacijskom pismenošću kao neophodnom vještinom u procesu cjeloživotnoga učenja. Ideja izrade novoga nacionalnog pravilnika za katalogizaciju formalno je objavljena 2013. godine kada je Upravni odbor za izradu nacionalnog pravilnika za katalogizaciju, podržao projektni prijedlog i odredio Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu kao nositelja projekta u čijoj će provedbi aktivno sudjelovati predstavnici svih suradnih ustanova. U izlaganju će biti riječi o korporativnim tijelima u užem smislu, a nastojat će se opisati komparativnom analizom PPIAK-a i novoga nacionalnog pravilnika za katalogizaciju. Prikazat će se konkretni primjeri iz prakse te će se opisati samo neke od promjena obzirom na dosadašnji pravilnik (npr. prijedlog načina bilježenja mjesta u usvojenom obliku imena korporativnoga tijela u užem smislu; postupanje s imenom korporativnoga tijela čiji se oblik na jedinici građe javlja pisan starim pravopisom; prijedlog pravila vezan uz način bilježenja usvojenih i neusvojenih (varijantnih) oblika imena za međunarodna korporativna tijela; prijedlog za korištenje kratica u imenima korporativnoga tijela i sl.).

Abstract

The purpose of this presentation is to underline the need to develop a new set of national cataloging rules to cover the developments in recent decades. The last decade of the 20th century was marked by a sudden and rapid development of information and communication technologies. User expectations concerning collection, search and use of information have been increased and librarians need to be ready to meet the new challenges and embrace information literacy as a quintessential requi-

rement in lifelong learning process. The idea of creating a new national cataloging rules was formally announced in 2013 when the Managing Committee for the National Cataloging Rules adopted the project proposal and designated the National and University Library as the project leader, joined by the representatives of all cooperating institutions. This presentation will include a reflection on the position of corporate bodies and will be supplemented by a comparative analysis of PPIAK and a new national cataloging rulebook. Practical examples will be presented and analyzed and a few of the changes will be described with regard to the current rulebook (for example, a suggestion of the method of registering the place in the adopted form of the corporate body name in the strict sense, dealing with the name of the corporate body whose form on the publication appears to be written in older spelling system, a rule proposal regarding the manner of registering adopted and variant forms of names for international corporate bodies; a proposal for abbreviation use in the names of corporate bodies, etc.)

Ključne riječi: katalogizacija, nacionalni kataložni pravilnik

Keywords: Cataloging, National Cataloging Code

Biografija autora

Petra Pancirov diplomirala je hrvatski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci 2008. godine i knjižničarstvo na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2010. godine. Od 2009. do 2010. godine radila je u Gimnaziji Karlovac kao profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, a od 2013. djelatnica je Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, gdje od 2016. radi kao ključna knjižničarka za normativnu bazu NSK. Članica je Radne grupe NSK za rad na projektu Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju.

MOŽE LI SE POSTIĆI NADZOR NAD PRIMJENOM UDK?

IS THE AUTHORITY CONTROL OF UDC NOTATIONS POSSIBLE?

Lidija Jurić Vukadin

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
ljuric@nsk.hr

Sažetak

U izlaganju se predstavlja baza usvojenih nadziranih UDK oznaka u NSK. Opisuju se preduvjeti za izgradnju baze, osnovne funkcije i sadržaj baze, korisnički i urednički dijelovi, kao i parametri pretraživanja. Objašnjavaju se temeljne razlike između baze, skraćenog tiskanog izdanja i potpunog mrežnog izdanja UDK. Također se objašnjava što je tzv. web podatak i koja bi bila njegova funkcija u pretraživanju klasificiranih sadržaja na mreži. Zaključno se razmatra može li i kako baza postati alat za nadzor nad UDK kojim se služe i druge knjižnice u sustavu.

Abstract

The presentation describes the database of authorized UDC notations used in the National and University Library in Zagreb. It describes the conditions for the creation of the database and looks at its content, the end-user and administrative parts, search parameters, and other basic functionalities. It clarifies the main differences between the database of authorized notations, the printed abridged edition of UDC and the full UDC online edition. It explains the function of web data in retrieving the content that has been organized according to a classification system. In conclusion it examines the possible use of the database as an authority control tool in other libraries that participate in the integrated library system.

Ključne riječi: UDK, nadzirane oznake, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, normativni nadzor, integrirani knjižnični sustav

Keywords: UDC, authority control, National and University Library in Zagreb, authority control, integrated library system

Biografija autora

Lidija Jurić Vukadin diplomirala je sociologiju, komparativnu književnost i knjižničarstvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Zaposlena je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na Odjelu obrade kao viši knjižničar. Urednica je hrvatskih izdanja UDK tablica (UDK sažetak, skraćeno i srednje izdanje, Hrvatski UDK online). Fokus njenog profesionalnog interesa je primjena UDK u praksi. Na tu temu održala je brojna predavanja i objavljivala članke. Članica je Savjetodavnog odbora UDK konzorcija (Advisory Board, UDCC) od 2010.

Literatura

- Balikova, Marie. Subject access projects of Czech National Library (CNL), 2012. URL: <http://www.en.nkp.cz/about-us/professional-activities/cataloging/subjectauthorities-eng3> (2017-11-02)
- Slavic, Aida. Maintenance of the Universal Decimal Classification: overview of the past and preparations for the future, 2008. // *International Cataloguing and Bibliographic Control*, 06 37(2). URL: <http://hdl.handle.net/10150/105220> (2017-11-02)
- Vukadin, Ana. Development of a classification-oriented authority control: the experience of the National and University Library in Zagreb. // *Classification & Authority Control: Expanding Resource Discovery* / edited by Aida Slavic & Ines Cordeiro. Wuerzburg : ErgonVerlag, 2015. Str. 111-120.

SANJAJU LI KNJIŽNIČARI STROJNO RAZUMLJIVE BIBLIOGRAFSKE ZAPISE? MESH NA PUTU PREMA POVEZANIM PODACIMA

DO LIBRARIANS DREAM OF MACHINE-UNDERSTANDABLE BIBLIOGRAPHIC RECORDS? MESH ON THE WAY TO LINKED DATA

Ivana Majer

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Središnja medicinska knjižnica, Šalata 3,
Zagreb

ivana.majer@mef.hr

Sažetak

Semantički web može se definirati kao nadgradnja postojećeg Weba u kojem se informacijama dodjeljuje značenje. Pojednostavljeno rečeno, one tada više nisu samo strojno čitljive nego postaju i strojno razumljive. Središnji pojam semantičkog weba jesu povezani podaci (engl. *Linked Data*) čiji koncept počiva ponajprije na tehnologijama kao što su Resource Description Framework (RDF) i Uniform Resource Identifier (URI). Knjižnice prihvaćaju ove promjene i eksperimentiraju s ovim tehnologijama, a njihova je prednost posjedovanje znanja o strukturiranju podataka, njihovoj razmjeni pa i interoperabilnosti. Normativni podaci i sustavi predmetnih odrednica imat će veliku ulogu u usvajanju ovog koncepta u knjižnicama. Tezaurus Medical Subject Headings (MeSH) kontrolirani je rječnik koji se koristi za predmetnu obradu, indeksiranje i pretraživanje publikacija iz područja biomedicine i zdravstva, a razvija ga Nacionalna medicinska knjižnica Sjedinjenih Američkih Država (National Library of Medicine – NLM). MeSH je široko prihvaćen tezaurus, preveden na mnoge jezike, a jedan od njih jest i hrvatski jezik na čemu kontinuirano radi Središnja medicinska knjižnica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Prateći trendove u razvoju semantičkog weba tijekom posljednjih petnaestak godina, NLM se odlučio priključiti razvijanju skupova podataka i izraditi službenu verziju tezaurusa MeSH u obliku povezanih podataka koristeći model RDF. Inicijalna beta verzija MeSH RDF-a objavljena je u studenome 2014., a u rujnu 2017. godine pušten je u produkciju. Cilj ovog izlaganja jest ukratko prikazati recentna nastojanja NLM-a da svoje bibliografske podatke pripremi za konačno prebacivanje u okruženje povezanih podataka. Poseban će naglasak pritom biti na dodavanju URI-ja, dostupnih iz MeSH RDF-a, u kataložne zapise NLM-ova kataloga (u MARC polja 650, 651 i 655) provedenom tijekom srpnja 2017. godine.

Abstract

Semantic Web can be defined as an upgrade of the current Web in which information is given meaning. Simply put, information is in that way not only machine-readable, but also machine-understandable. The central concept of Semantic Web is Linked Data, which lay on the foundations of technologies such as Resource Description Framework (RDF) and Uniform Resource Identifier (URI). Libraries accept these changes and experiment with these technologies, having the advantage of working with data structuring, data exchange and interoperability. Authority data and subject headings systems will play a major role in adopting this concept in libraries. Medical Subject Headings (MeSH) is the U. S. National Library of Medicine's controlled vocabulary thesaurus. It is used for subject cataloging, indexing and searching biomedical literature. MeSH thesaurus is widely accepted and is translated to many languages. Central Medical Library at the School of Medicine, University of Zagreb, contributes to the Croatian translation. Looking at the trends in the development of the Semantic Web over the last fifteen years, NLM has decided to develop datasets and make an authoritative representation of MeSH in RDF. The initial beta release of MeSH RDF was published in November 2014, and in September 2017 it was moved to production. The aim of this presentation is to give a brief overview of NLM's efforts to prepare current bibliographic data for the eventual transfer to a linked data environment. Special emphasis will be on adding URIs available from MeSH RDF to NLM's catalogue records (MARC fields 650, 651 and 655) during July of 2017.

Ključne riječi: Medical Subject Headings (MeSH), povezani podaci, MeSH RDF, MARC, URI

Keywords: Medical Subject Headings (MeSH), Linked Data, MeSH RDF, MARC, URI

Biografija autora

Ivana Majer diplomirala je hrvatski jezik i književnost i informacijske znanosti (smjer bibliotekarstvo) na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Zaposlena je u Središnjoj medicinskoj knjižnici Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu gdje se primarno bavi sadržajnom obradom građe koristeći tezaurus Medical Subject Headings i NLM klasifikaciju. Sudjeluje također u projektu prijevoda tezaurusa MeSH na hrvatski jezik. Područja njezina zanimanja jesu sadržajna obrada, znanstvena komunikacija i nakladništvo, digitalni repozitoriji te metodologija izrade znanstvenih i stručnih radova, s posebnim naglaskom na jezičnom oblikovanju publikacija.

Literatura

- Boehr, Diane. Adding MeSH URIs to NLM Catalog Records. // NLM Technical Bulletin 415(March-April 2017). URL: https://www.nlm.nih.gov/pubs/techbull/ma17/ma17_adding_uris_mesh_2_nlm_catalog.html (2017-10-20)
- Boehr, Diane. MeSH URIs Added to NLM Catalog Records in July 2017. // NLM Technical Bulletin 416(May-June 2017). URL: https://www.nlm.nih.gov/pubs/techbull/mj17/mj17_catalog_records_mesh_uris.html (2017-10-20)
- Boehr, Diane. MeSH URIs Added to NLM Catalog Records in July 2017: Update. // NLM Technical Bulletin 417(July-August 2017). URL: https://www.nlm.nih.gov/pubs/techbull/ja17/ja17_catalog_records_mesh_uris_update.html (2017-10-20)
- Bushman, Barbara; Anderson, David; Fu, Gang. Transforming the Medical Subject Headings into Linked Data: Creating the Authorized Version of MeSH in RDF. // Journal of Library Metadata 15, 3/4(2015), str. 157-176. DOI: 10.1080/19386389.2015.1099967
- Farago, Filip; Bosančić, Boris; Badurina, Boris. Povezani podaci i knjižnice. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 4(2013), str. 25-52. URL: <http://hrcak.srce.hr/142376> (2017-10-20)
- Medical Subject Headings. URL: <https://www.nlm.nih.gov/mesh/> (2017-10-20)
- Medical Subject Headings RDF. URL: <https://id.nlm.nih.gov/mesh/> (2017-10-20)
- Papadakis, Ioannis; Kyprianos, Konstantinos; Stefanidakis, Michalis. Linked Data URIs and Libraries: The Story So Far. // D-Lib Magazine 21, 5/6(2015). URL: <http://www.dlib.org/dlib/may15/papadakis/05papadakis.html> (2017-10-20)
- Robu, Ioana; Robu, Valentin; Thirion, Benoit. An introduction to the Semantic Web for health sciences librarians. // Journal of the Medical Library Association 94, 2(2006), str. 198-205. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1435839/> (2017-10-20)
- Škorić, Lea. Tezaurus Medical Subject Headings – MeSH®. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 4(2011), str. 95-114. URL: <http://hrcak.srce.hr/80043> (2017-10-20)
- Winnenburg, Rainer; Bodenreider, Olivier. Desiderata for an authoritative Representation of MeSH in RDF. // AMIA Annual Symposium proceeding 2014, (2014), str. 1218-1227. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4419968/> (2017-10-20)

SEMANTIČKA INTEROPERABILNOST ZAPISA OCJENSKIH RADOVA U DABRU

SEMANTIC INTEROPERABILITY OF E-THESIS RECORDS IN DABAR

Ljiljana Jertec¹, Karolina Holub²

¹ Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar (Srce), Josipa Marohnića 5, Zagreb
Ljiljana.Jertec@srce.hr

² Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
kholub@nsk.hr

Sažetak

U Republici Hrvatskoj zakonska je obaveza (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, srpanj 2013.) potaknula visoka učilišta da aktivnije započnu s radom na prihvatu i trajnoj pohrani ocjenskih radova u digitalnom obliku. Ovom zakonskom obavezom pred visoka su učilišta postavljeni organizacijski, pravni, tehnološki i financijski izazovi. Kao odgovor na dio tih izazova, u Sveučilišnom računskom centru (Srce) uspostavljen je sustav digitalnih akademskih arhiva i repozitorija (Dabar), koji je omogućio pohranu i upravljanje ocjenskim radovima u digitalnom obliku. U okviru Dabra, a u nadležnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, u srpnju 2015. godine uspostavljen je Nacionalni repozitorij završnih i diplomskih radova (ZIR) koji okuplja metapodatke svih završnih i diplomskih radova u digitalnom obliku. U prosincu iste godine počeo je s radom Nacionalni repozitorij disertacija i znanstvenih magistarskih radova (DR) okuplja metapodatke disertacija u digitalnom obliku. Radni proces pohranjivanja radova u repozitorije u Dabru baziran je na automatiziranom preuzimanju velikog broja podataka iz različitih sustava kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri olakšao i ubrzao unos, osigurala točnost te smanjila redundantnost podataka. Za opis radova koristi se Dublin Core osnovni set elemenata te detaljnija, hijerarhijski organizirana metapodatkovna shema MODS koja se sastoji od elemenata, podelemenata i atributa koji ih dodatno opisuju. Kako bi se zapisi ocjenskih radova uspješno razmjenjivali s drugim sustavima svaki zapis dostupan je putem OAI-PMH sučelja pojedinog repozitorija u Dabru. U radu će se prikazati primjeri izrade metapodatkovnog zapisa pomoću podataka iz drugih sustava poput AAI@EduHr, Informacijskog sustava visokih učilišta (ISVU), Upisnika studijskih programa MZO, te primjeri razmjene s drugim sustavima poput DART-a i OpenDOAR-a.

Abstract

The legal obligation in Croatia (the Act on Scientific Activity and Higher Education, amended July 2013) encouraged higher education institutions to start to work more actively on accepting and permanently storing e-thesis and e-dissertations. These provisions placed organizational, legal, technological and

financial challenges at higher education institutions. In response to a part of these challenges, the University of Zagreb, University Computing Centre (SRCE) established a system of digital academic archives and repositories (DABAR) that enabled storage and management of e-thesis and e-dissertations. The National Repository of E-thesis (ZIR), that is gathering metadata of all e-theses, was established in July 2015 within the framework of DABAR and according to the jurisdiction of the National and University Library in Zagreb. In December of the same year, the National Repository of e-Dissertation (DR) has started with gathering metadata of all e-dissertations. The working process in DABAR is based on automated downloading of data from different systems to maximize and speed up data exchange, ensure accuracy and reduce redundancy. A Dublin Core metadata element set is used for the description, as well as a more detailed, hierarchically organized metadata scheme MODS, which consists of elements, sub-elements and attributes that further describe them. In order to keep the metadata records successfully exchanged with other systems, each record is available through the OAI-PMH interface of each repository in DABAR. The paper will show examples of records using data from other systems such as AAI @ EduHr, Information System of Higher Education Institutions (ISVU), Registry of study programs, and examples of exchanges with other systems such as DART and OpenDOAR.

Ključne riječi: repozitorij, ocjenski radovi, ZIR, DR, DABAR, interoperabilnost

Keywords: repository, interoperability, e-thesis, e-dissertations, ZIR, DR, DABAR

Biografija autora

Ljiljana Jertec je diplomirani knjižničar i informatičar specijalist u Sveučilišnom računskom centru (Srce) Sveučilišta u Zagrebu. Diplomirala je informacijske i komunikacijske znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, smjer knjižničarstvo. Voditeljica je interne Knjižnice Srca te je angažirana na projektima Hrčak - portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa, i Dabar - digitalni akademski arhivi i repozitoriji. Područja njenog interesa su digitalni repozitoriji, metapodatkovni zapisi, metapodatkovne sheme, znanstvena komunikacija i inicijative otvorenog pristupa.

Karolina Holub knjižničarska je savjetnica u Centru za razvoj hrvatske digitalne knjižnice Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Područje njezinog rada uključuje rad na sustavima digitalne knjižnice (Hrvatski arhiv weba, Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Nacionalni repozitorij završnih i diplomskih radova - ZIR, Nacionalni repozitorij disertacija i znanstvenih magistarskih radova - DR), njihov razvoj i implementaciju, usklađivanju metapodataka za sve vrste građe i interoperabilnost s drugim sustavima. Sudjeluje u upravljanju projektima digitalizacije i razvoju tematskih portala te je uključena u više domaćih i međunarodnih projekata.

METAPODACI U MREŽNOJ PRODAJI KNJIGA

METADATA IN ONLINE BOOK SALES

Jelena Paurić¹, Marija Prlić²

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb

¹jpauric@nsk.hr; ²mprlic@nsk.hr

Sažetak

Aktivnosti u online svijetu nakladnici osiguravaju preko vlastitih mrežnih stranica. Na taj način osiguravaju informiranje krajnjeg čitatelja o dostupnim knjigama te ujedno služe kao online knjižare. Broj objavljenih knjiga raste eksponencijalno, a razvojem elektroničkog nakladništva povećava se i broj formata u kojima su te iste knjige dostupne. U ovom izlaganju bit će prikazano kako kvalitetni metapodaci pospješuju prodaju knjiga na mreži. Strukturirani metapodaci olakšavaju pretraživanje i otkrivanje traženog naslova na mreži kao i razmjenu podataka među svim sudionicima knjižnoga lanca. Poseban naglasak stavljen je na one metapodatke koji pomažu u prodaji knjiga na mreži kako tiskanih tako i e-knjiga.

Abstract

For online activities book publishers use their own web sites. By doing so they provide their users with basic information on available books and also use them as online book stores. The number of published books is growing exponentially, and the development of electronic publishing increases the number of formats in which these books are available. This presentation demonstrates how quality metadata enhances online book sales. There is a need for structured metadata that make possible search and discovery of a certain book on the web and data exchange among all participants in book chain. Special accent is placed on metadata that enhances sales of print and e-books.

Ključne riječi: razmjena podataka, mrežna prodaja, metapodaci, nakladnici

Keywords: data exchange, online book sales, metadata, publishers

Biografija autora

Jelena Paurić profesorica filozofije i informacijskih znanosti smjer bibliotekarstva i diplomirani knjižničar. Prvo radno iskustvo stekla radom u sveučilišnoj knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu kao predmetni knjižničar. Svoj daljnji rad u struci nastavila radom u Pododsjeku za izradu identifikatora u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Marija Prlić profesorica geografije i diplomirani knjižničar. Od 1999. radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Dugi niz godina radila u Korisničkoj službi (informacijsko-referentni centar i MKP), od 2015. radi u Odjelu bibliografsko središte, CIP služba.

Literatura

- Blažević, Leonardo. Moć marketinga u knjižnom nakladništvu. Zagreb : Jesenski i Turk, 2016.
- Breedt, Andre; Walter, David. White Paper: The Link Between Metadata and Sales, 2012. URL:[http://www.isbn.nielsenbook.co.uk/uploads/3971_Nielsen_Metadata_white_paper_A4\(3\).pdf](http://www.isbn.nielsenbook.co.uk/uploads/3971_Nielsen_Metadata_white_paper_A4(3).pdf) (2017-11-02)
- Dukić, Gordana; Blažević, Maja. Implementacija i upravljanje e-marketingom u hrvatskom nakladništvu. *Libellarium*, 3, 1(2010), str. 81-101.
- Increase Sales & Lower Costs With Better Metadata : Step-By-Step ONIX Guide for Publishers. BookNet Canada with the Canadian Bookshelf URL: <https://booknetcanada.atlassian.net/wiki/spaces/UserDocs/pages/1383340/Increase+Sales+Lower+Costs+With+Better+Metadata> (2017-11-02)
- Nacionalna strategija poticanja čitanja za razdoblje od 2017. do 2022. godine. Zagreb: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2017. URL: <http://www.min-kulture.hr/userdocsimages/NAJNOVIJE%20NOVOSTI/a/NSPC%CC%8C.pdf> (2017-11-02)
- ONIXEDIT supported ONIX 3.0 tags. URL: <https://onixedit.com/en-us/products/onixedit/onix-tags#onix30> (2017-11-02)
- ONIX Standard Home Page (EDItEUR.org). URL: <http://www.editeur.org/8/ONIX/> (2017-11-02)
- Register, Renee; Mclroy, Thad. *The Metadata Handbook: A Book Publisher's Guide to Creating and Distributing Metadata for Print and Ebooks* : second edition. Columbus, Ohio : DataCurate, 2015.
- Velagić, Zoran [et al.]. *Elektroničko nakladništvo?* Zagreb : Naklada Ljevak, 2017.
- Wilson, Tom D. *E-books: the publishers' dilemma* // *Libellarium*, 8, 1(2015), str. 5–13.

INTEGRACIJA DIGITALNIH PODATAKA IZ DISTRIBUIRANIH IZVORA NA PRIMJERU IZGRADNJE VIRTUALNE IZLOŽBE CRTEŽI HUGA CONRADA VON HÖTZENDORFA

INTEGRATION OF DIGITAL DATA FROM DISTRIBUTED SOURCES IN THE VIRTUAL EXHIBITION *THE DRAWINGS BY HUGO CONRAD VON HÖTZENDORF*

Vesna Vlašić Jurić¹, Marija Perkec²

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb

¹ vvlasic@nsk.hr; ² mperkec@nsk.hr

Sažetak

Cilj izlaganja je predstaviti značajke postupka integriranja digitalnih podataka iz distribuiranih izvora na primjeru izrade virtualne izložbe *Crteža Huga Conrada von Hötzendorfa*. Integracija sadržaja iz distribuiranih izvora trebala bi omogućiti jedinstvenu interpretaciju i kontekstualizaciju samih crteža Huga Conrada von Hötzendorfa iz fonda Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice s drugim vanjskim izvorima podataka. Postupak izrade virtualne izložbe aktualizirao je pitanja operacionalne interoperabilnosti između bibliografskih podataka u formatu MARC 21 te zapisa drugih muzejskih zbirki koje koriste M++. Primjena formata MARC 21 pokazala je prednosti u odnosu na standardiziranost prikaza i ponovne uporabe bibliografskih podataka, kao i obogaćivanje bibliografskog zapisa povratnom poveznicom na virtualnu izložbu te na repozitorij Digitalne zbirke NSK.

Abstract

The aim of the presentation is to present the process of integration of digital data from distributed sources on the example of a virtual exhibition of *The drawings by Hugo Conrad von Hötzendorf*. The integration of the content from distributed sources should provide a unique interpretation and contextualization of the drawings of Hugo Conrad von Hötzendorf presented from the National Library and Library Library graphic collection and other external sources of data. The virtual exhibition process has updated the issues of operational interoperability between bibliographic data in the MARC 21 format and records of other museum collections using M ++. The application of the MARC 21 format has shown advantages over the standardization of the presentation and reuse of bibliographic data, as well as the enrichment of the bibliographic record by a return link to a virtual exhibition, and to the National and University Library Digital Database repository.

Ključne riječi: virtualna izložba, integracija podataka, digitalni repozitorij

Keywords: virtual exhibition, data integration, digital repository

Biografije autora

Vesna Vlašić Jurić, (Dortmund, 1966) viša knjižničarka. Diplomirala je povijest umjetnosti i talijanski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1994. godine je zaposlena u Grafičkoj zbirci Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Stručni ispit za zvanje diplomirane knjižničarke je položila 1996. godine s temom *Zaštita crteža i grafika u Grafičkoj zbirci*, a stručni ispit za zvanje kustosice je položila 2005. godine. Zvanje više knjižničarke stekla je 2015. godine.

Marija Perkec, (Virovitica, 1991) kustos pripravnik. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i stekla zvanje magistra povijesti umjetnosti i magistra komparativne književnosti. Od prosinca 2016. godine radi u Grafičkoj zbirci Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u okviru programa stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa za zvanje kustosa.

Literatura

ISBD (NBM): međunarodni standardni bibliografski opis neknjižne građe = International standard bibliographic description for non-book materials // Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1981.

ISBD : međunarodni standardni bibliografski opis // Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014.

MARC 21: format for bibliographic data: including guidelines for content designation // Washington, D.C.: Library of Congress, Cataloguing Distribution Service; Ottawa: National Library of Canada, 1999.

Maria Teresa Natale, Sergi Fernández, Mercè López (ed.), Handbook on Virtual Exhibitions and Virtual performances, version 1.0 (august 2012) // International Network for Digital Cultural Heritage e-Infrastructure. URL: <http://www.indicate-project.eu/getFile.php?id=412> (2017-18-10).

ISTRAŽIVAČKI PODACI, OTVORENA ZNANOST I KNJIŽNICE

RESEARCH DATA, OPEN SCIENCE AND LIBRARIES

Irena Kranjec¹, Alen Vodopijevac², Marijana Glavica³

^{1,3} Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, Zagreb

¹ ikranjec@ffzg.hr; ³ mglavica@ffzg.hr

² Centar za znanstvene informacije Instituta Ruđer Bošković, Bijenička cesta 54, Zagreb
alen@irb.hr

Sažetak

Istraživački podaci su kvantitativni i kvalitativni podaci prikupljeni, za-bilježeni ili generirani tijekom istraživanja, a s obzirom na razinu obrađe-nosti mogu biti: sirovi, inicijalno prikupljeni istraživački podaci; istraživački podaci pripremljeni za analizu; objavljeni izlazni podaci koji su rezultat pro-vedene analize; ili verzija podataka prilagođena prezentaciji. Omogućavanje pristupa izvornim istraživačkim podacima jedan je od temeljnih elemenata inicijative za otvaranjem znanosti. Ako se podaci ne pohranjuju na sustavan i organiziran način, otežana je mogućnost njihovog dodatnog iskorištavanja i postoji mogućnost da se podaci trajno izgube. Za to je potreban detaljan okvir za objavljivanje istraživačkih podataka. Konceptija i implementacija takvog okvira detaljno se raspravlja pod pojmom Upravljanje istraživačkim podacima. Cilj je razviti organizacijske i tehničke mjere kako bi se osigura-la pouzdana infrastruktura tijekom cijelog razdoblja od nastanka do neke vrste sekundarnog korištenja podataka. Prakse upravljanja istraživačkim podacima razlikuju se od područja do područja neovisno o tome radi li se o podacima kvalitativne ili kvantitativne prirode, a čak i unutar pojedinih znanstvenih disciplina postoje specifični načini njihova prikupljanja, opisi-vanja, pohrane i dijeljenja. Financijeri znanstvenih projekata i istraživanja počeli su prepoznavati koristi od učinkovitog upravljanja istraživačkim po-dacima te u ugovore s primateljima sredstava za istraživanja unose obvezu izrade Plana upravljanja istraživačkim podacima. U ovome izlaganju orijen-tirat ćemo se na usluge vezane uz istraživačke podatke koje mogu oblikovati i nuditi knjižničari u sustavu znanosti i visokog obrazovanja.

Abstract

Research data are being collected, observed or created for the pur-pose of analysis in order to produce new research results, new informa-tion and knowledge. Regarding their processing level they can be: raw/initially processed data; research ready processed data; published out-put dataset; and published catalogue type representation of published output dataset. Enabling open access to research data is one of the key elements of the open science initiative. If the data is not systematically stored and organized it is very difficult to reuse existing data and there

is a big chance that data will be lost forever. To avoid such scenario it is necessary to have a framework for research data publishing. Concept and implementation of such framework are discussed in detail under the concept of Research Data Management. The goal is to develop organizational and technical measures for providing reliable infrastructure that follows data lifecycle – from the point of their gathering to the point of their secondary use. Data management practices vary considerably across research disciplines regardless of the data type (quantitative or qualitative). Also, practices and norms on data collecting, describing, archiving, and disseminating can sometimes differ even within the same research discipline. The agencies which are funding scientific research have started to recognize the benefits of the efficient data management. Accordingly, more and more funders of scientific research require from their beneficiaries to design and elaborate Data Management Plan when submitting research proposals for funding. In this presentation we will focus on services related to research data that can be developed and offered by librarians working in the science and higher education system.

Ključne riječi: istraživački podaci, otvorena znanost, knjižnice

Keywords: research data, open science, libraries

Biografija autora

Irena Kranjec je diplomirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu jednopredmetni studij sociologije te dodatni dvogodišnji studij bibliotekarstva. Od 1997. do 1999. boravi u Nottinghamu, Velika Britanija gdje se školuje na Broxtowe Collegeu (NEBS Management Introductory Award at Certificate Level) i Clarendon Collegeu (The Chartered Institute of Marketing Certificate in Marketing). Od 1999. do 2002. zaposlena u Narodnoj knjižnici "Petar Preradović" Bjelovar, a od 2002. voditeljica je knjižnice Odsjeka za informacijske znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, danas predmetna knjižničarka za zbirku informacijskih i komunikacijskih znanosti. Od 2005. do 2008. glavna je urednica Novosti Hrvatskoga knjižničarskog društva. Od 2008. do 2012. glavna je urednica niza Izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Od 2011. godine je v.d. voditeljice Knjižnice Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Iste godine stekla je stručno zvanje više knjižničarke. Sudjelovala na međunarodnim projektima za uspostavljanje infrastrukture za istraživačke podatke u području društvenih znanosti (SEEDS, CESSDA SaW).

Alen Vodopijevac voditelj je Odjela za informacijske tehnologije Centra za znanstvene informacije pri Institutu Ruđer Bošković. Bavi se razvojem i održavanjem mrežnih servisa namijenjenih akademskoj i istraživačkoj zajednici u Hrvatskoj kao što su: Hrvatska znanstvena bibliografija, Tko je tko u znanosti u Hrvatskoj, Šestar evidencija znanstvene opreme, Baza podataka znanstvenih projekata i slično. Također sudjeluje i u međunarodnim projektima (OpenAIRE2020, SERSCIDA, SEEDS, CESSDA SaW) vezanim uz

promociju otvorene znanosti te razvoj i širenje infrastrukture za pohranu, dugoročno očuvanje i diseminaciju izvornih istraživačkih podataka kao i ostalih rezultata znanstveno-istraživačke djelatnosti. Osim promicanja otvorenog pristupa u znanosti, zagovornik je i softvera otvorenog koda.

Marijana Glavica zaposlena je kao sistemska knjižničarka u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Bavi se implementacijom i održavanjem Koha integriranog knjižničnog softvera i različitih drugih informacijskih sustava za tiskane i digitalne knjižnične zbirke te za podršku svakodnevnom radu knjižnice. Studirala je psihologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te se pred kraj studija zaposlila kao predmetna knjižničarka za psihologiju u bivšoj Knjižnici Odsjeka za psihologiju, a donedavno je dio tih poslova obavljala i u sadašnjoj Zbirci za psihologiju u novoj Knjižnici. Sudjeluje u izvođenju izbornog kolegija Izvori i pretraživanje psihologijske literature za studente psihologije. U posljednjih nekoliko godina radi na međunarodnim projektima koji se bave uspostavljanjem infrastrukture za istraživačke podatke u području društvenih znanosti (SERSCIDA, SEEDS, CESSDA SaW) te stječe ekspertizu u području upravljanja istraživačkim podacima i razvojem usluga za korisnike.

Literatura

- ESFRI -Europeana Strategy Forum on Research Infrastructures (2006.). Roadmap for research infrastructure. Dostupno na: http://ec.europa.eu/research/infrastructures/pdf/esfri/esfri_roadmap/roadmap_2006/esfri_roadmap_2006_en.pdf#view=fit&pagedmode=none (9.11.2017.)
- European Commission High Level Expert Group on Scientific Data. (2010.) Scientific Data: Riding the Wave - How Europe can gain from the rising tide of scientific data. Dostupno na: http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/itemlong-detail.cfm?item_id=6204 (9.11.2017.)
- Murray-Rust, P.; Neylon, C.; Pollock, R.; Wilbanks, J.; (2010). Panton Principles, Principles for open data in science. Dostupno na: <http://pantonprinciples.org/> (9.11.2017.)
- Pampel, H. i Dallmeier-Tiessen, S.(2014.). Open research data: from vision to practice. U Bartling, S. i Friesike, S. (ur.) Opening Science : The Evolving Guide on How the Web is Changing Research, Collaboration and Scholarly Publishing. Berlin : Springer, 2014. str. 139-153 ISBN 978-3-319-00026-8 Dostupno na: http://book.openingscience.org/vision/open_research_data.html
- Rice, R.; J. Southall. The data librarian's handbook. London: Facet, 2016.
- Stančić, H. Teorijski model postojanog očuvanja autentičnosti elektroničkih informacijskih objekata, disertacija. Dostupno na: https://bib.irb.hr/datoteka/244465.Ocuvanje_autenticnosti_e-informacijskih_objekata.pdf (9.11.2017.)
- Tenopir, C.; Douglass, K.; Aydinoglu, A. U.; Wu, L.; Read, E.; Manoff, M.; Frame, M.(2011). Data sharing by scientists: Practices and perceptions C. Neylon, ed. PLoS ONE, 6(6), p.e21101. doi:10.1371/journal.pone.0021101.
- Wessels, B. et al. Issues in the development of open access to research data. (2014.) Prometheus 32, 1, str. 49-66. Dostupno na: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08109028.2014.956505> (9.11.2017.)

NESTANDARDIZIRANI PODACI U STANDARDIZIRANOM KONTEKSTU: PRIMJENA PROGRAMSKOGA JEZIKA AWK U CILJU OSTVARENJA SINTAKTIČKE INTEROPERABILNOSTI

NON-STANDARDIZED DATA IN THE STANDARDIZED CONTEXT: USING PROGRAMMING LANGUAGE AWK TO MEET SYNTAX INTEROPERABILITY

Ivan Kapec¹, Krunoslav Peter²

¹ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
ikapec@nsk.hr

² Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“, Mirogojska cesta 16, Zagreb
kruno.peter@stampar.hr

Sažetak

Različite privatne zbirke kao i zbirke građe posebne vrste uključuju građu koja u nekim slučajevima zbog svoje specifičnosti zahtijeva izradu dubinskih detaljnih deskriptivnih opisa izvan knjižničkog standarda. Primjerice, rukopisi iz ostavština, pisma, stari sitni tisak ili skice članaka obrađeni su uglavnom samo kao zbirni zapisi. Pri tome je detaljni opis svakoga pojedinog dokumenta obično nedostupan korisniku koji pregledava središnji knjižnični katalog. Detaljni opisi takvih dokumenata izrađeni su i sačuvani u posebnim repozitorijima u formi popisa na radnim listovima proračunskih tablica, u tekstualnim datotekama ili u drugim formatima. Izlaganje ima za cilj prikazati rezultate istraživanja mogućnosti prevođenja takvih nestandardiziranih podataka u neki od formata standardiziranog mrežnog okruženja (XML). Upotrebom programskog jezika Awk prikazat će se rezultati procesa prevođenja nestandardiziranih strukturiranih podataka u format standardiziranih metapodataka.

Abstract

Divers private collections as well as collections of special collections include materials which in some cases require specific detailed descriptions maintained usually in cataloguing non-standardized format due to their specificity. For example, manuscripts, legacy, ephemeral printed materials and archive material are processed mainly as collection level records. A detailed description of each individual document is inaccessible to the user who search library online catalog. Detailed descriptions of such documents are maintained and stored in special repositories in the form of word documents or spreadsheets, in text files or in other formats. The aim of the presentation is to show the results of the research of fitness of Awk programming language for the crosswalk mapping of non-standardized data to standardized metadata format (XML).

Ključne riječi: rukopis, nestandardizirani podaci, programski jezik Awk, sintaktička interoperabilnost

Keywords: manuscript, unstandardized data, the Awk programming language, syntax interoperability

Biografija autora

Ivan Kapec diplomirao je 2000. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu latinski jezik s književnošću i grčki jezik s književnošću. Godine 2009. zaposlio se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na odjelu „Zbirka rukopisa i starih knjiga“. Član je radne grupe za pripremu integriranja NSK u digitalnu knjižnicu rukopisa „Manuscriptorium“. Surađuje i s Institutom za filozofiju u Zagrebu u razdoblju od 1998. do 2004. na projektima „Renesansni pojam znanosti“ i „Renesansne peripatetičke polemike“ te „Temeljni problemi renesansnog novoplatonizma i hrvatski renesansni filozofi“. Prevodi na hrvatski starije hrvatske filozofe Pavla Skalića, Frana Petrića, Ruđera Boškovića i dr.

Dr. sc. Krunoslav Peter, diplomirao je 1997. godine na Ekonomskom fakultetu, a magistrirao 2007. i doktorirao 2011. godine na Filozofskom fakultetu informacijske sustave i informatologiju. Priprema izvještaje, izvodi podatkovne analize i pruža potporu znanstveno-istraživačkom radu i nastavi u Službi za znanost i nastavu u Nastavnom zavodu za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“. Potpisuje niz znanstvenih i stručnih radova sam ili s ostalim autorima.

Literatura

- Aho Alfred V.; Kernighan Brian W.; Weinberger Peter J. The awk Programming Language. Reading, Massachusetts et al.: Addison-Wesley Publishing Company, 1988.
- Buzina, Tanja; Salaj-Pušić, Dubravka. Sitni tisak. Upute za katalogizaciju u bibliografskom formatu MARC 21, izdanje 1999. - 13. verzija dopuna za kataložni opis sitnog tiska. URL: <http://www.nsk.hr/e-izdanja/sitnitisak.pdf> (2017-10-23)
- Državni arhiv u Pazinu. Zbirka plakata (1734-1988) Analitički inventar. DAPA, 2007. URL: http://arhinet.arhiv.hr/_Pages/PdfFile.aspx?Id=2548 (2017-10-23)
- Kovačić, Mihaela. Zbirka tekstualnih plakata Sveučilišne knjižnice u Splitu: prostor, vrijeme, korisnici. // Seminar Arhivi, knjižnice, muzeji. 17 (2014) ; str. 208-225.
- Lešković, Ana; Živković, Danijela. Efemerna građa i sitni tisak. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1/2(2011), 120-134.
- Robbins, Arnold. Effective awk Programming: Universal Text Processing and Pattern Matching, 4th Edition. Sebastopol: O'Reilly Media, 2014.

HRVATSKA NACIONALNA TEKUĆA BIBLIOGRAFIJA I CIP PROGRAM KAO IZVOR ANALITIČKIH PODATAKA O HRVATSKOM NAKLADNIŠTVU U REALNOM VREMENU

CROATIAN NATIONAL CURRENT BIBLIOGRAPHY AND CIP PROGRAM AS A SOURCE OF ANALYTICAL DATA ON NATIONAL PUBLISHING IN REAL TIME

Lobel Machala

Nacionalna i sveučilišna knjižica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
lmachala@nsk.hr

Sažetak

Cilj izlaganja je prikazati analitičke podatke o hrvatskoj nakladničkoj produkciji nad skupom cjelovitih bibliografskih podataka iz tekuće nacionalne bibliografije knjiga i predpublikacijskih CIP zapisa. Analitički podaci u realnom vremenu prikazuju koliko je novih predpublikacijskih zapisa prijavljeno u svakom trenutku, otkrivaju podatke o nakladničkoj politici, izboru tema, zastupljenosti područja, jezika, književnih vrsta i dr. te s podacima iz tekuće nacionalne bibliografije knjiga upotpunjuju sliku o recentnom hrvatskom nakladništvu. Iz prikupljenih podataka moguće je izraditi modele za prediktivnu analizu koja može poslužiti nakladnicima za praćenje trendova i interesa, državnim institucijama za kreiranje nacionalnih strategija poticanja izdavačke i knjižarske djelatnosti, informiranosti šire javnosti ali i pri pojedinim nakladničkim projektima u sufinanciranju npr. prijevoda, otkupa prava ili na drugi način poticanju razvoja nedovoljno zastupljenih sadržaja u nacionalnom nakladništvu. U radu će biti prikazan proces izrade i objave bibliografskih podataka u nacionalnoj bibliografiji, dubinska analiza tih podataka (data mining) korištenjem programa Data Miner, statistička analiza i izrada prediktivnog modela te na kraju prediktivna analitika korištenjem programa RapidMiner. Prikupljeni, obrađeni i objavljeni bibliografski podaci u nacionalnoj bibliografiji knjiga izvor su raznih mogućih analiza i praćenja trendova nacionalnog nakladništva tijekom vremena nepristrano, precizno i sveobuhvatno pružajući pritom i potencijalne mogućnosti interoperabilnosti u sinergiji s drugim institucijama i organizacijama, raznim projektima i analizama koje se provode zasebno kao što je npr. Nacionalna strategija poticanja čitanja, programi Poduzetništva u kulturi, otkupi knjiga MK i sl.

Abstract

The aim of the presentation is to present analytical data on Croatian publishing production over the collection of complete bibliographic data from the current national bibliography of books and pre-publication CIP

records. The analytical data in real-time show how many new books are prepared for publishing, reveal information about publishing policy, choice of topics, representation of areas, languages, literary genres etc. and with the data from the current national bibliography of books complete the picture of recent Croatian publishing. From the collected data it is possible to create models for predictive analysis that can serve the publishers to keep track of publishing trends and interests, state institutions for the creation of national strategies for promoting publishing and bookstore activities, for information of the general public, but also in some publishing projects in co-financing for example for translation, redemption rights or otherwise encouraging the development of underrepresented content in national publishing. The paper will present the process of making and publishing bibliographic data in the national bibliography, depth analysis of data mining using the Data Miner program, statistical analysis and prediction modeling and eventually predictive analytics using RapidMiner. Collected, processed and published bibliographic data in the national bibliography of books are the source of various possibilities of analyzing and monitoring the trends of national publishing over time impartial, precise and comprehensive, while providing potential synergies of interoperability in synergy with other institutions and organizations, various projects and analyzes carried out separately such as the National Strategy for Reading Literacy, Entrepreneurship Programs in Culture, Redeeming the Book MK and so on.

Ključne riječi: Nacionalna tekuća bibliografija, CIP, akcijski podaci, dubinska analiza podataka, prediktivna analiza, Data Miner, RapidMiner

Keywords: National Current Bibliography, CIP, Action Data, Depth Data Analysis, Predictive Analysis, Data Miner, RapidMiner

Biografija autora

Dr. sc. Lobel Machala, knjižničarski savjetnik, doktorirao je 2012. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na temu "Nacionalne bibliografije na mreži: model Hrvatske nacionalne bibliografije knjiga". Od 2000. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na mjestu koordinatora i glavnog urednika Hrvatskih nacionalnih bibliografija. Trenutno su interesi: analiza podataka, povezani podaci i drugi aspekt upravljanja i pronalaženja podataka u odnosu na nacionalne bibliografije. Aktivni član Hrvatskog knjižničarskog društva i član IFLA-ine Sekcije za nacionalne bibliografije.

Literatura

Affelt, Amy. *The accidental data scientist: big data applications and opportunities for librarians and information professionals*, Medford, New Jersey, 2015.

Anderson, Porter. *European Book Publishing 2015 Statistics: 22 Million Titles in Stock. // Publishing Perspectives*. 2016. URL: <https://publishingperspectives.com/2016/12/european-book-publishing-2015/> (2017-10-15)

- Asuncion, C. H.; van Sinderen, M. J. Pragmatic Interoperability: A Systematic Review of Published Definitions. // Enterprise Architecture, Integration and Interoperability / IFIP Advances in Information and Communication Technology, vol 326. ur. Bernus, P.; Doumeingts, G.; Fox, M. Berlin : Springer, 2010. Str. 164-175.
- Blažević, Leonardo. Moć marketinga u knjižnom nakladništvu / Leonardo Blažević. Zagreb : Jesenski i Turk, 2016.
- Data Miner. URL: <https://data-miner.io/u/1htuz5b17v/new/welcome> (2017-10-18)
- Machala, Lobel. Novi pristup nakladnicima pri izradi predpublikacijskih zapisa CIP-a. // Knjižnice : kamo i kako dalje? : zbornik radova / 14. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica, [Lovran, 13. - 15. svibnja 2015.] ; uredile Mašina, Dina; Kalanj, Kristina. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2017. Str. 58-71.
- Obrazac zahtjeva za izradbu CIP-a. URL: <http://cip.nsk.hr/obrazac> (2017-10-10)
- Predictive Analytics. URL: <https://www.predictiveanalyticstoday.com/category/data/> (2017-10-20)
- ProQuest. "Big data": A strategy for improving library discovery. ProQuest Blogs. 2014. doi: <http://www.proquest.com/blog/2013/241902501.html> (2017-10-15)
- Pšenica, Davorka. Značenje CIP programa i njegova realizacija u Hrvatskoj. // Značenje CIP-a i ISBN-a za izdavaštvo i knjižničarstvo : okrugli stol, Zagreb, 11. studenoga 1993. / urednice Dorica Blažević, Davorka Pšenica. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1994. Str. 21-40.
- RapidMiner. URL: <https://my.rapidminer.com/nexus/account/index.html> (2017-10-20)
- Republika Hrvatska. Središnji državni ured za e-Hrvatsku. Odrednice Hrvatskog okvira za interoperabilnost (HROI), Ver. 1.0, 24. lipanj 2010. URL: https://elfarchive1516.foi.hr/pluginfile.php/55017/mod_resource/content/1/HROI.pdf (2017-10-15)
- The Federation of European Publishers. European Book Publishing Statistics 2015. 2016. URL: http://www.fep-fee.eu/IMG/pdf/european_book_publishing_statistics_2015-2.pdf (2017-10-15)

NORMATIVNA BAZA IMENA U KONTEKSTU NOVE UREDBE O ZAŠTITI OSOBNIH PODATAKA

NAME AUTHORITY FILE IN THE CONTEXT OF THE NEW GENERAL DATA PROTECTION REGULATION

Anita Katulić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
akatulic@nsk.hr

Sažetak

U svibnju 2016. Europska Unija usvojila je Opću uredbu o zaštiti podataka koja se počinje primjenjivati od 25. svibnja 2018. Uredba uređuje zaštitu osobnih podataka i odnosi se na postupanje s osobnim podacima u privatnim i državnim tijelima i javnim ustanovama koje u svom radu prikupljaju i koriste osobne podatke. Knjižnice prikupljaju i obrađuju podatke o korisnicima i o svojim zaposlenicima. No, Nacionalna i sveučilišna knjižnica održava i normativnu bazu podataka o imenima, za čije potrebe prikuplja i obrađuje podatke o osobama (autori, ilustratori, urednici). Normativna baza sadrži zapise koji jednoznačno identificiraju autora, kako bi korisnik za pojedinog autora dobio odgovarajuće bibliografske zapise. Podatke za normativnu bazu imena katalogizatori prikupljaju putem CIP obrazca, pronalaze ih u publikacijama koje obrađuju, u referentnim izvorima, ali i na svim dostupnim online izvorima bez obzira na karakter (enciklopedija, dnevne novine, mrežno objavljen dokument koji navodi ime autora u druge svrhe). Najvažniji podaci za identifikaciju autora, osim imena, su zanimanje/zvanje autora, godina i mjesto rođenja. S obzirom na novu Uredbu koja donosi niz uputa i mjera o prikupljanju i obradi osobnih podataka, na primjerima iz prakse i primjerima pseudonima ukazat će se na pitanja upotrebe osobnih podataka za potrebe knjižnične normativne baze te moguće mjere i preporuke.

Abstract

After a five year legislative process in May 2016 the EU has adopted the General Data Protection Regulation which will become enforceable on May 25th 2018. The Regulation lays out the new legal framework of personal data protection and relates to personal data processing in private and government bodies and public institutions that collect and use personal data in their activities. Libraries collect and process personal data of its users, authors and employees. Croatian National and University Library maintains an authority file containing personal data of names for which it collects and processes personal data (authors, illustrators, editors). The authority file contains normative entries that uniquely identify the author in order to supply relevant bibliographic records. Authority file data is collected and processed by cataloguers through Cataloguing-in-publication forms, is usu-

ally found in publications, printed and digitally available referral sources and other online sources such as encyclopaedias, daily newspapers, documents published online containing authors' name etc. Crucial data to identify authors includes author's vocation and education, date and place of birth etc. With regard to the new Regulation that introduces a series of guidelines and measures on the collection and processing of personal data, examples of practice and examples of pseudonyms will include issues of using personal data for the needs of the library authority file and possible measures and recommendations.

Ključne riječi: normativna kontrola imena, Opća uredba o zaštiti podataka, osobni podaci

Keywords: Name authority file, General Data Protection Regulation, personal data

Biografija autora

Anita Katulić diplomirala je informacijske znanosti, smjer knjižničarstvo i češki jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2005. godine. Tijekom studija bila je demonstratorica u knjižnici Filozofskog fakulteta, gdje je surađivala na projektu SZI (sustav znanstvenih informacija) na katalogizaciji knjiga, te kao administratorica baze Hrvatska znanstvena bibliografija pri Knjižnici Instituta Ruđer Bošković. Nakon studija bila je zaposlena u knjižnici Instituta za povijest umjetnosti, na mjestu dipl. knjižničarke a zatim voditeljice knjižnice. Od 2017. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici na Odjelu Normativnog nadzora.

Literatura

Agencija za zaštitu osobnih podataka. URL: <http://www.azop.hr/>

Buzina, Tanja; Knežević Cerovski, Ana. Autorizirani podaci u kontekstu semantičkog weba: priprema puta // DFEST, 21. i 22. travnja 2016., NSK. URL: <http://dfest.nsk.hr/2016/wp-content/uploads/2016/04/Buzina-Knezevic-Cerovski.pdf>

Etički kodeks za knjižničare i druge informacijske djelatnike, 2012. URL: <https://www.ifla.org/files/assets/faife/codesofethics/croatiancodeofethicsfull.pdf>

Knežević Cerovski, Ana. Normativna baza NSK, 2016. URL: http://iks.nsk.hr/download/interni-dokumenti/EDUKACIJA/Radni_materijali_za_educaciju/Normativna-baza-NSK_29.4.2016_Cerovski_pdf.pdf

Knežević Cerovski, Ana; Pancirov, Petra. Normativna baza NSK danas // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1/2(2015), str. 175-188. URL: <http://hrcak.srce.hr/143625>

Prijedlog Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, 2014. URL: <https://www.hkdrustvo.hr/datoteke/263>

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (GDPR). URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&from=HR>

Zakon o knjižnicama, pročišćeni tekst zakona. Narodne novine(105/97, 05/98, 104/00, 69/09). URL: <https://zakon.hr/z/745/Zakon-o-knjiznicama>

KVANTITATIVNI I KVALITATIVNI POKAZATELJI INTEGRIRANOG KNJIŽNIČNOG SUSTAVA

QUALITATIVE AND QUANTITATIVE INDICATORS FOR INTEGRATED LIBRARY SYSTEM

Dijana Machala

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
dmachala@nsk.hr

Sažetak

Izlaganje donosi pregled rezultata kvalitativne i kvantitativne analize podataka o Integriranom knjižničnom sustavu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava znanosti i viskog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

Abstract

The aim of the presentation is to present the results of qualitative and quantitative analysis of indicators for Integrated Library System of National and University Library and academic and research libraries in the Republic of Croatia

Ključne riječi: kvalitativna analiza, kvantitativna analiza, integrirani knjižnični sustav

Keywords: qualitative analysis, quantitative analysis, integrated library system

Biografija autora

Dr. sc. Dijana Machala, knjižničarska savjetnica, diplomirala je francuski jezik i književnost te informatologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a na istome fakultetu doktorira je 2014. godine u području informacijskih i komunikacijskih znanosti na temu „Knjižničarske kompetencije u kontekstu cjeloživotnog učenja“. Od 2007. do 2015. godine bila je voditeljica Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj, a trenutno je knjižničarska savjetnica za knjižnični informacijski sustav u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Suradnica je na više stručnih i znanstvenih projekata te autorica jedne samostalne te više koautorskih knjiga. Aktivno izlaže i objavljuje radove u stručnim i znanstvenim časopisima iz područja razvoja knjižničarstva, sistemskog knjižničarstva, primjene informacijske tehnologije u području knjižničarstva.

KVALITATIVNA ANALIZA SEMANTIČKE INTEROPERABILNOSTI ZAPISA O PRIMJERCIMA: ULOGA NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE

QUALITATIVE ANALYSIS OF ITEM DATA'S SEMANTIC INTEROPERABILITY: ROLE OF THE NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY

Vesna Golubović¹, Mario Krajna², Jakob Sobota³

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagrebu

¹vgolubovic@nsk.hr; ²mkrajna@nsk.hr; ³jsobota@nsk.hr

Sažetak

Uspješna strategija upravljanja informacijama zahtijeva kvalitetne i interoperabilne podatke pri čemu su od ključne važnosti primjena standarda i pravilnika za izradu podataka te sustavni redakcijski nadzor nad kvalitetom podataka. Kako bi se izbjeglo neproduktivno fragmentiranje te multipliciranje istovjetnih postupaka na izradi knjižničnih podataka, u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu se od 2016. godine svakodnevno provodi sustavni redakcijski nadzor nad izradom podataka i njihovom kvalitetom (Machala, 2016). Temeljni alat za provedbu sustavnog redakcijskog nadzora je SQL (Structured Query Language) skripta koja generira izvješća praćenja odstupanja od minimalne razine kvalitete, odnosno semantičke interoperabilnosti zapisa o primjercima. Najčešća odstupanja nalaze se u netočnom crtičnom kodu, statusu primjerka, inventarnom broju, re-inventarnom broju, cijeni i sl. Dosljedno korištenje standarda te efikasna analiza kvalitete zapisa osigurava svrsishodnost temeljnih procesa izrade, dijeljenja te trajne pohrane i zaštite knjižničnih podataka.

Abstract

A successful information management strategy requires high-quality and interoperable data, where the application of standards and cataloging rules for data creation and systematic data quality control are crucial. In order to avoid unproductive fragmentation and multiplication of the same procedures in the process of creation of library data, in 2016, the National and University Library in Zagreb has been carrying out a process of systematic editorial control over data generation and quality on a daily basis (Machala, 2016). The fundamental tool for implementing systematic editorial control is the SQL (Structured Query Language) script that generates deviation tracking reports from the minimum quality level, or semantic interoperability of item records. The most frequent deviations are found in the incorrect charter code, item status, inventory number, re-inventory number, price, etc. Consistent use of the standard and efficient quality analysis ensures the capability of basic processes of creating, sharing, and maintaining and protecting library data.

Ključne riječi: Integrirani knjižnični sustav, zapis o primjerku, kvalitativna analiza podataka

Keywords: Integrated library system, item record, data qualitative analysis

Biografija autora

Dr. sc. Vesna Golubović diplomirala je povijest i informacijske znanosti – smjer knjižničarstvo na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1994. godine stalno je zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Dugi niz godina je radila u Odjelu korisničke službe na poslovima međuknjižnične posudbe, a od svibnja 2011. godine je voditeljica Odsjeka čitaonica. Od veljače 2016. godine voditeljica je Odjela nabave i izgradnje zbirki. Objavila je više stručnih i znanstvenih radova te je stekla zvanje knjižničarske savjetnice, dok je stupanj doktorice znanosti stekla 2017. godine, s temom *Upravljanje izvorima informacija kroz sveučilišne zbirke*.

Mario Krajna, radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u Odjelu nabava i izgradnja zbirki od 2008. godine. Sudjelovao je u implementaciji informacijskog knjižničnog sustava Voyager i Aleph - modul Nabava, izrađujući prve predloške (template) za efikasnije i sveobuhvatnije korištenje modula. Uvođenjem Alepha počeo je provoditi redovite edukacije Modula nabave za djelatnike Knjižnice kao i ostale dionike integriranog knjižničnog sustava Aleph. Uz redovne poslove u Odjelu, u suradnji s Odjelom informacijske tehnologije obavlja sustavni redakcijski nadzor nad izradom podataka i njihovom kvalitetom.

Jakob Sobota, od 1981. godine stalno je zaposlen u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Prvo je radio na centralnom katalogu stranih knjiga, a 1991. godine prelazi u Odjel informacijske tehnologije gdje radi na poslovima distribucije PC Crolista kao i održavanja informatičkog sustava Knjižnice. Od 2007. do 2010. godine intenzivno radi na sređivanju podataka za prelazak iz UNIMARC-a u MARC 21 i IKS Voyager, a kasnije i Aleph te radi na analizi podataka i izradi standardnih i nestandardnih izvještaja iz postojećeg Aleph sustava.

Literatura

Machala, Dijana (ur.). Smjernice za izradu skupnog kataloga Integriranog knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, visokoškolskih i znanstvenih knjižnica Republike Hrvatske. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu: Zagreb, 2016.

Oracle Database SQL Reference. [citirano: 2017-11-06]. Dostupno na https://docs.oracle.com/cd/E11882_01/server.112/e41084.pdf

**PREUZIMANJE BIBLIOGRAFSKIH ZAPISA
IZ DISTRIBUIRANIH KATALOGA
(RADIONICA)**

**COPY CATALOGUING BIBLIOGRAPHIC RECORDS
FROM DISTRIBUTED LIBRARY CATALOG
(WORKSHOP)**

Vesna Mravunac¹, Lobel Machala²

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb

¹vmravunac@nsk.hr; ²lmachala@nsk.hr

Sažetak

Svrha rada je upoznavanje s procesom preuzimanja zapisa iz drugih bibliografskih baza (copy cataloguing). U cilju ubrzanja, olakšavanja i smanjenja troškova procesa katalogizacije opisat će se metoda pronalaska i uvoza bibliografskih zapisa iz drugih baza u lokalnu bibliografsku bazu. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu zajedno sa knjižnicama iz sustava visokoškolskih i znanstvenih knjižnica u Republici Hrvatskoj koristi integrirani knjižnični sustav Aleph. Taj sustav omogućava niz funkcionalnosti, među kojima se ističe mogućnost razmjene bibliografskih zapisa između članica samog sustava te uvoz bibliografskih zapisa putem Z39.50 protokola iz raznih bibliografskih baza. Trenutno je omogućen pristup bazama: Library of Congress, Libraries of Oxford, Librares of University of Albany, PICA katalog (Project for Integrated Catalogue Automation) i bazi Nacionalne knjižnice Češke Republike. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu kao bibliografsko središte koje izrađuje najpotpunije zapise trebala bi biti izvor od kojeg će se zapisi preuzimati kako za potrebe kataloga hrvatskih knjižnica tako i za kataloge svjetskih knjižnica. U tom kontekstu bitno je definirati zahtjeve za nacionalnu te za minimalnu razinu bibliografskog opisa, ali pokušati dati odgovore do koje mjere bi se zapisi trebali mijenjati i prilagođavati prije njihove inkorporacije u lokalnu bibliografsku bazu.

Abstract

The purpose of this paper is to get acquainted with the process of downloading records from other bibliographic bases (copy cataloguing). In order to accelerate, facilitate and reduce the costs of the cataloguing process, the method of finding and importing bibliographic records from other databases into the local bibliographic database will be described. The National and University Library in Zagreb together with libraries from the system of university and scientific libraries in the Republic of Croatia use an integrated library system Aleph. This system provides a number of functionalities, among which the possibility of exchanging bibliographic records between members of the system itself and the import of bibliographic records via the Z39.50 protocol from various bibli-

ographic databases. The access is currently available for the following databases: the Library of Congress, Libraries of Oxford, Libraries of the University of Albany, the PICA catalogue (Project for Integrated Catalogue Automation) and the National Library of the Czech Republic. The National and University Library in Zagreb as a bibliographic centre that produces the most complete records should be the source from which the records will be downloaded for the needs of the catalogue of Croatian libraries as well as for catalogues of libraries from all over the world. In this context, it is essential to define the requirements for the national and for the minimum level of bibliographic descriptions, but also try to establish the extent to which the records should be altered and/or adapted before their incorporation into a local bibliographic database.

Ključne riječi: preuzimanje bibliografskih zapisa, integrirani knjižnični sustav, protokol Z39.50

Keywords: copy-cataloguing, integrated library system, protocol Z39.50

Biografije autora

Vesna Mravunac završila je 2008. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu za profesora hrvatskog jezika i književnosti i profesora povijesti, a 2009. godine za diplomiranog knjižničara. Trenutno radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na Odjelu bibliografskog središta.

Dr. sc. Lobel Machala, knjižničarski savjetnik, doktorirao je 2012. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na temu "Nacionalne bibliografije na mreži: model Hrvatske nacionalne bibliografije knjiga". Od 2000. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na mjestu koordinatora i glavnog urednika Hrvatskih nacionalnih bibliografija. Trenutno su interesi: analiza podataka, povezani podaci i drugi aspekt upravljanja i pronalaženja podataka u odnosu na nacionalne bibliografije. Aktivni član Hrvatskog knjižničarskog društva i član IFLA-ine Sekcije za nacionalne bibliografije.

Literatura

Sevim McCutcheon. Designing policy for copy cataloguing in RDA. // Library Collections, Acquisitions, & Technical Services 36,3-4 (2012.).

URL: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14649055.2012.10766331>

Statement of International Cataloguing Principles (ICP), 2016.

URL: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2016-en.pdf

MARC 21 Format for Bibliographic Data. National Level Full and Minimal Requirements. URL: <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/nlr/>

Kara Allison. Global records, local catalogues: Investigating local editing practices in copy cataloguing. // New Zealand Library & Information management journal 55, 1 (2014.)

URL: <https://lianza.org.nz/sites/default/files/NZLIMJ%20Vol%2055%20Issue%201%20Dec%202014%20-%20Allison.pdf>

POLJA ZA POVEZIVANJE U BIBLIOGRAFSKIM ZAPISIMA U FORMATU MARC 21 TE POLJE ZA POVEZIVANJE U INTEGRIRANOM KNJIŽNIČNOM PROGRAMU ALEPH (RADIONICA)

MARC 21 BIBLIOGRAPHIC FIELDS AND ALEPH FIELD FOR RECORD LINKING (WORKSHOP)

Ivan Miočić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
imioic@nsk.hr

Sažetak

Radionica ima za cilj pružiti polaznicima teorijski i praktični pregled korištenja polja za povezivanje bibliografskih zapisa formata MARC 21 (76X-78X) te polja LKR programa Aleph. U kontekstu sustavnog načina rada u *Integriranom knjižničnom sustavu Nacionalne i sveučilišne knjižnice i knjižnica iz sustava znanosti i visokog obrazovanja Republike Hrvatske* govorit će se o upotrebi navedenih polja pri izvornoj katalogizaciji u bibliografskoj bazi ZAG01 te će se dati osvrt na značajke tih polja pri preuzimanju zapisa iz bibliografske baze NSK01 u bazu ZAG01. Radionica je namijenjena svim sastavnicama integriranog knjižničnog sustava.

Abstract

The aim of this workshop is to provide participants with a theoretical and practical overview of the use of MARC 21 linking fields (76X-78X) and the Aleph linking field LKR. In the context of systematic work in the Integrated Library System of the National and University Library and Libraries of the Croatian Science and Higher Education System the use of these linking fields in original cataloging in the bibliographic database ZAG01 will be discussed and an overview of the behavior of linking fields when downloading the records from bibliographic database NSK01 to ZAG01 will be given as well. The workshop is planned for all libraries in the Integrated library system.

Ključne riječi: MARC 21, Aleph, bibliografski zapisi, polja za povezivanje

Keywords: MARC 21, Aleph, bibliographic records, linking fields

Biografija autora

Ivan Miočić, magistar bibliotekarstva. Studij knjižničarstva završio na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Bivši djelatnik Gradske knjižnice u Zadru te Sveučilišne knjižnice u Rijeci. Djelatnik Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu kao redaktor Integriranog knjižničnog sustava Sveučilišta u Zagrebu. Autor rada *Bibliografski zapisi od kataložnih listića do semantičkog weba : uvjeti za funkcionalnost* (u pripremi za Vjesnik bibliotekara Hrvatske).

**ULOGA NORMATIVNE BAZE PREDMETNIH ODREDNICA
U KONTROLI I RAZMJENI PODATAKA
U BIBLIOGRAFSKOM OKRUŽENJU
(RADIONICA)**

**THE ROLE OF THE SUBJECT AUTHORITY DATABASE
IN CONTROL AND DATA EXCHANGE
IN THE BIBLIOGRAPHIC ENVIRONMENT
(WORKSHOP)**

Suzana Dimovski¹, Katarina Tuškan²

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb

¹sdimovski@nsk.hr; ²ktuskan@nsk.hr

Sažetak

U radu se raspravlja o važnosti normativne baze predmetnih odrednica u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu kao jedinstvene baze koja putem standardiziranih zapisa omogućava njihovu jednoznačnu primjenu u bibliografskim zapisima. Sustavnim praćenjem razvoja formata MARC 21, inkorporiranje novih identifikatora zapisa u sustav Aleph doprinosi se osuvremenjivanju normativnih zapisa, kvalitetnijoj bibliografskoj kontroli i razmjeni podataka u knjižničnom okruženju. Primjeri dobre prakse u NSK pokazuju kako kontrola nad sustavom predmetnih odrednica koja se vrši u normativnoj bazi podataka, utječe na održavanje bibliografske baze podataka. Jedan od načina kontrole je sustavni redakcijski nadzor. Ispravljavanje manjeg broja zapisa povjereno je katalogizatorima. Izmjene većeg broja zapisa obavljaju ključni i sistemski knjižničari globalnim izmjenama putem knjižničnog sustava za podršku.

Abstract

The paper discusses the importance of the Subject Authority Database at the National and University Library in Zagreb as a unique database which through standardized records enables its unambiguous application in bibliographic records. Systematic monitoring of development of MARC 21 format, incorporation of new record identifiers into the Aleph system contributes to modernization of authority records, better bibliographic control and data exchange in the library environment. Examples of good practice in NSK shows that control over the system of subject headings carried out in the authority database, affects the maintenance of the bibliographic database. One of the ways of control is systematic editorial supervision. Correction of records is entrusted to catalogers for a smaller number of records. Modifications to a larger number of records are performed by key librarians and system librarians via global changes through a library support system.

Ključne riječi: Normativna baza predmetnih odrednica, normativna kontrola, sustavni redakcijski nadzor, bibliografska baza podataka, knjižnični sustav za podršku

Keywords: Subject headings authority file, authority control, systematic editorial control, bibliographic database, library support system

Biografija autora

Suzana Dimovski, diplomirani je biolog i viša knjižničarka. Diplomirala je 1987. godine na Prirodno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Skopju. Od 1989. do 1996. radi u Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci „Sv. Kliment Ohridski“ u Skopju, a od 1996. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na Odsjeku sadržajne obrade. Sudjeluje u stručnom i edukativnom radu korisnika u sustavu Aleph. Od 2010. bavi se poslovima pripreme i provedbe revizije predmetnog sustava NSK prema modelu LCSH, a koja obuhvaćaju rad na formatu MARC 21 za predmetne pregledne zapise. Od 2013. je ključni knjižničar za modul Katalogizacija. Od 2014. radi kao redaktorica predmetnih odrednica za prirodne i primijenjene znanosti.

Katarina Tuškan diplomirala je povijest te etnologiju i kulturnu antropologiju 2012. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a na istom fakultetu diplomirala je bibliotekarstvo 2013. godine. Od 2014. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na Odsjeku sadržajne obrade. Sudjeluje u edukativnom radu korisnika u integriranom knjižničnom sustavu Aleph. Od 2017. godine je kontakt osoba za mrežno izdanje Hrvatskog UDK online.

KLJUČNI KNJIŽNIČARI U MODULU KATALOGIZACIJE (RADIONICA)

ROLE OF KEY LIBRARIANS IN THE CATALOGUING MODULE (WORKSHOP)

Anita Marin¹, Sonja Pigac²

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb

¹ amarin@nsk.hr; ² spigac@nsk.hr

Sažetak

U radionici će se predstaviti uloga ključnih knjižničara u modulu Katalogizacije i njihove osnovne zadaće: stručna podrška redovnom radu knjižnica u sustavu, testiranje novih funkcionalnosti modula, praćenje i kontrola rada sustava temeljeni na izvještajima o radu, testiranje i analiza rada servisnih izvještaja na razini cijelog sustava, suradnja sa savjetnikom za integrirani knjižnični sustav, redaktorima baza, administratorom sustava, sistemskim i ključnim knjižničarima zaduženim za administrativno upravljanje sustavom te pružanje pomoći i edukacija sudionika u sustavu.

Integrirani knjižnični sustav temelji se na primjeni zajedničkog programskog sustava *Aleph*, formata MARC 21, središnje normativne kontrole, nacionalnog predmetnog sustava i tezaurusa. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, kao središnja knjižnica u sustavu, osigurava stručnu, tehničku i administrativnu podršku u radu zajedničkog informacijsko-knjižničkog sustava. Ključni knjižničari u modulu Katalogizacije održavaju redovite tečajeve Osnove modula Katalogizacija kao i demonstracijske vježbe. Knjižnice u sustavu zajednički koriste normativnu bazu NSK i predloške za rad, dok se kataložni zapisi preuzimaju prema potrebi iz NSK ili ih knjižničari iz drugih knjižnica izrađuju sami. Putem sustava za podršku <https://iks.nsk.hr/podrska/> šalju se prijavnice u kojima se navode poteškoće s kojima se susreću knjižničari, a rješavaju ih redaktori, ključni i sistemski knjižničari. Na radionici će se analizirati neki od pristiglih upita.

Abstract

The workshop will present the roles of key librarians in the Cataloguing module and their basic tasks: professional backup to everyday activities of member libraries; testing new functionalities of the module; monitoring and control of system activities based on work reports; testing and analysing service reports at the system level; cooperation with integrated library system counselor, editors of library data bases, system administrators, system and key librarians in charge of administrative management of the system as well as providing support and education for system members.

Integrated library system is based on implementation of Aleph - common programme system – bibliographic format MARC 21, central authority control, national subject heading system and thesaurus. National and University Library in Zagreb, being a central library of the system, provides professional, technical and administrative support in activities of the common information-library system. Key librarians of the Cataloguing module not only give regular lectures on the basics of the cataloguing module but also demo practices. Member libraries commonly use authority data base of the National and University Library and the templates, while bibliographic records are downloaded as needed from the NSK data base or are created by the librarians from other member libraries. Support system (<https://iks.nsk.hr/podrska/>) serves as a central access point where application forms are entered. Application forms state difficulties encountered by librarians in their everyday activities and are solved by the data base editors, key and system librarians. Some of the received inquiries received through the applications forms will be analysed.

Ključne riječi: Aleph, integrirani knjižnični sustav, ključni knjižničar

Keywords: Aleph, integrated library system, key librarianship

Biografija autora

Anita Marin, viša knjižničarka. Od 2003. radi u Odsjeku za hrvatsku retrospektivnu bibliografiju knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Ključni knjižničar za modul Katalogizacije i član Povjerenstva za knjižnični informacijski sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Sudjeluje na stručnim i znanstvenim skupovima.

Mr. sc. Sonja Pigac, viša knjižničarka. Od 1999. radi na Odsjeku za obradu serijskih publikacije u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, a od 2009. na mjestu voditelja Odsjeka. Ključni je knjižničar za modul Katalogizacije i član Povjerenstva za knjižnični informacijski sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Sudjeluje na stručnim i znanstvenim skupovima.

**START-UP PAKET INTEGRIRANOG KNJIŽNIČNOG SUSTAVA
NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU TE
KNJIŽNICA IZ SUSTAVA ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA
REPUBLIKE HRVATSKE**

**START-UP PACKAGE OF INTEGRATED LIBRARY SYSTEM
OF NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY AND ACADEMIC
AND RESEARCH LIBRARIES IN REPUBLIC OF CROATIA**

Marko Orešković

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
moeskovic@nsk.hr

Sažetak

Poster prikazuje novu uslugu Start-up paket Integriranog knjižničnog sustava Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te knjižnica iz sustava visokog obrazovanja Republike Hrvatske. Nova usluga objedinjuje podatke o mogućnostima i funkcionalnostima sustava u odnosu na nove članice sustava.

Abstract

Poster presents new service Start-up package of Integrated library system of National and University Library and academic and research libraries in Republic of Croatia. New service integrates all the information about possibilities and functionalities of system in regard of new members.

Ključne riječi: Integrirani knjižnični sustav, sustav za podršku

Keywords: Integrated library system, system support

Biografija autora

Marko Orešković, rođen je 1984. godine u Požegi, gdje je završio osnovnu i prirodoslovno matematičku gimnaziju. Diplomirao je 2009. godine na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu. Dobitnik je mnogih priznanja i nagrada za stručni rad i inovativnost, od kojih se posebno ističu Rektorova nagrada 2006., plasman u završnicu svjetskog finala studentskog natjecanja Microsoft Imagine Cup 2006. u Indiji i plasman među šest najinovativnijih timova na svijetu. Ima dugogodišnje iskustvo u razvoju informacijskih sustava i sistemskoj administraciji. Trenutno živi i radi u Zagrebu, kao voditelj Odjela Informacijskih tehnologija u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

SPECIFIČNOSTI BIBLIOGRAFSKOG OPISA STARE OMEĐENE GRAĐE PREMA ISBD-U I FORMATU MARC 21

SPECIFIC CHARACTERISTICS OF OLD MONOGRAPHIC RESOURCES BIBLIOGRAPHIC DESCRIPTION ACCORDING TO ISBD AND FORMAT MARC 21

Irena Galić Bešker

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
igalicbesker@nsk.hr

Sažetak

Bibliografski opis stare omeđene građe u nekim se pojedinostima razlikuje od bibliografskog opisa omeđene građe. Opći dio opisa odnosi se na sve primjerke istog izdanja, a poseban dio odnosi se na opis svakog pojedinačnog primjerka. Međunarodni standardni bibliografski opis podijeljen je na osam skupina – izuzevši skupinu 0, koja je uvedena u objedinjenom izdanju ISBD-a. Svakoj skupini opisa odgovara polje ili potpolje u formatu MARC 21. Za opis stare omeđene građe karakteristična su dvije vrste odnosa među bibliografskim entitetima. Odnos između izvornog djela i njegove reprodukcije na mikrofilmu ili u digitalnom obliku jedna su vrsta odnosa. Drugom se vrstom odnosa smatra odnos izvornog djela i jednog ili više djela koja su mu privezana. Polja za povezivanje u formatu MARC 21 omogućuju povezivanje bibliografskih entiteta. Format MARC 21 razvija se tako da u njemu bude moguće opisati mnoštvo odnosa između bibliografskih entiteta koji su obuhvaćeni studijom FRBR. Nažalost, praktični razvoj knjižničnih softvera pokazao je da su odnosi među bibliografskim entitetima funkcionalni samo ako se izrađuju zasebni bibliografski entiteti za svaki izraz pojedinog djela (odnos djelo-djelo) i za svaki pojavni oblik izvornog djela (odnos izvornika i njegove reprodukcije). Programsko rješenje prema kojemu će iz jednog bibliografskog zapisa biti pretraživi odnosi među bibliografskim entitetima tek treba iznaći.

Abstract

Old monographic resources description differs from monographic resources bibliographic description in some details. General part of the description relates on all items of the same edition while copy-specific part of the description relates on data concerning every single item. International standard bibliographic description is divided into 8 areas when area 0 is excluded from it. Every area of the description corresponds to the appropriate field or subfield of the format MARC 21. There are two characteristic bibliographic entities relationships for old monographic resources. Original manifestation and its microform or digital reproduction represent one kind of relationship. The relation of the two bibliographic entities known as “bound with” is considered to be

another kind of relationship. Linking entry fields of the MARC 21 are used for bibliographic entities linking. Format MARC 21 has been developed so that it would enable description of multiple bibliographic entities relationships that are comprised by document FRBR. Unfortunately practice with information systems shows that bibliographic entities relationships are functional only when separate bibliographic description are created for every entity. Relationships manifestation-to-manifestation and work-to-work will be functional only if separate records are created for every entity and then records are linked through appropriate field in the 7XX of the MARC 21. Practical solution for the original and its reproduction to be searchable and represented from one bibliographic record is to be found. The same is with the "bound with" relationship.

Ključne riječi: bibliografski entiteti, FRBR, MARC 21, povezivanje, stara omeđena građa

Keywords: bibliographic entities, FRBR, ISBD, MARC 21, old monographic resources

Biografija autora

Dr. sc. Irena Galić Bešker, radi u Zbirci rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 2000. Njezin je primarni interes povijest hrvatske književnosti, poglavito one pisane latinskim jezikom, no bavi se još i bibliografskim i leksikografskim radom. Prevodi tekstove s latinskog. Surađivala s Leksikografskim zavodom „Miroslav Krleža“, s Centrom za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti iz Vinkovaca i s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu. Sudjelovala na stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. Bavi se obradom rukopisa i starih knjiga, a sudjelovala je i u radu radnih grupa za katalogizaciju. Stručne članke o formalnoj i sadržajnoj obradbi stare omeđene građe objavljivala u *Vjesniku bibliotekara Hrvatske* i u zbornicima. Koordinira radom Zbirke rukopisa i starih knjiga. Uključena je u projekt Hrvatska glagoljica II, u okviru kojeg surađuje na uspostavi digitalne zbirke u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Literatura

ISBD : međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014.

Uvjeti za funkcionalnost bibliografskih zapisa : završni izvještaj / IFLA-ina Studijska skupina za uvjete za funkcionalnost bibliografskih zapisa ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela Tinka Katić ; hrvatske primjere odabrale i izradile Đurđica Brezak Lugarić ... et al.]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.

MARC format. URL: <http://www.loc.gov/marc/marc-functional-analysis/multiple-versions.html#appendixa> (2017-10-23)

SISTEMSKO KNJIŽNIČARSTVO: *HYPE* ILI NUŽNOST

SYSTEM LIBRARIANSHIP: *HYPE* OR NECESSITY

Dijana Machala

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
dmachala@nsk.hr

Sažetak

Poster se bavi problemskim pitanjem što je sistemsko knjižničarstvo, postoje li distinktivne odrednice sistemskog knjižničarstva u odnosu na druga usmjerenja knjižničarske djelatnosti te ima li potrebe za usmjerenim razvojem područja sistemskog knjižničarstva u Hrvatskoj.

Abstract

The poster presents a review of the results concerning research problems in defining a concept of system librarianship, its distinctive features in comparing with other types of librarianships and whether we have a need for system librarianship in Croatia.

Ključne riječi: sistemsko knjižničarstvo

Keywords: system librarianship

Biografija autora

Dr. sc. Dijana Machala, knjižničarska savjetnica, diplomirala je francuski jezik i književnost te informatologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a na istome fakultetu doktorira je 2014. godine u području informacijskih i komunikacijskih znanosti na temu Knjižničarske kompetencije u kontekstu cjeloživotnog učenja. Od 2007. do 2015. godine bila je voditeljica Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj, a trenutno je knjižničarska savjetnica za knjižnični informacijski sustav u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Suradnica je na više stručnih i znanstvenih projekata te autorica jedne samostalne te više koautorskih knjiga. Aktivno izlaže i objavljuje radove u stručnim i znanstvenim časopisima iz područja razvoja knjižničarstva, sistemskog knjižničarstva, primjene informacijske tehnologije u području knjižničarstva.

REZULTATI POKRETANJA SERVISA ZA SLANJE PODSJETNIKA U MODULU CIRKULACIJE

RESULTS OF USING COURTESY NOTICES IN CIRCULATION MODULE

Filip Pšenica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
fpsenica@nsk.hr

Sažetak

Povrat posuđenih knjiga važan je svakoj knjižnici pa modul Cirkulacija sadrži nekoliko servisa kojim se korisnike na vrijeme može podsjetiti na rok posudbe ili prekoračenje roka posudbe. Servis Podsjetnici (cir-10) izrađuje obavijesti (podsjetnike) koji se korisnicima s posuđenom građom šalju nekoliko dana prije isteka roka posudbe. Svaka knjižnica zasebno može odlučiti hoće li podsjetnike slati svim korisnicima ili samo određenim korisničkim skupinama. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu od 2012. godine šalje podsjetnike kojima obavještava korisnike da je u skorijem roku potrebno obnoviti rok posudbe ili vratiti građu. Podsjetnici se šalju jednom tjedno na e-poštu koji korisnici upišu prilikom učlanjenja u NSK. Povećanjem broja poslanih podsjetnika kroz petogodišnje razdoblje vidljivo je smanjenje povrata građe nakon isteka roka posudbe. U usporedbi s 2011. godinom, kada nisu slani podsjetnici, povrat građe nakon isteka roka posudbe smanjen je za 9%. Pokretanje servisa za slanje podsjetnika također je rezultiralo i povećanjem broja obnova roka posudbi za 5%.

Abstract

Item return is important to every library so Circulation contains services that remind patrons of due dates or overdue loans. Courtesy notices (cir-10) service produces notifications (courtesy notice) that are sent to patrons with loans few days before due date. Every library can decide will the courtesy notice be sent to all patrons or just certain patron statuses. Since 2012. National and University Library in Zagreb sends courtesy notices to inform patrons of due dates, so they could renew loan or return items on time. Courtesy notices are sent weekly on patron e-mail accounts. After the five year period of sending courtesy notices percentage of late return is decreased by 9%, also percentage of renewed loans is increased by 5%.

Ključne riječi: NSK, podsjetnici, povrat građe nakon isteka roka posudbe, obnova roka posudbe

Key words: NUL, courtesy notice, late return, renew loan

Biografija autora

Filip Pšenica, djelatnik Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 2007. godine u odjelu Korisničke službe: proces Čitaonica (znanstvene i specijalističke informacije). Završen preddiplomski stručni studij za marketing i komunikacije uz akademski naziv stručni prvostupnik (baccalaureus) marketinga i komunikacija (bacc.oec.). Od 2011. godine član stručno izvršnog tima Sustava za podršku integriranom knjižničnom sustavu. Od 2016. godina član Povjerenstva za knjižnični informacijski sustav u svojstvu ključnog knjižničara za modul cirkulacije.

ISTRAŽIVANJE PRIKLADNOSTI BIBLIOGRAFSKIH PODATAKA IZ ELEKTRONIČKIH ČASOPISA ZA OBRADU U HRVATSKOJ NACIONALNOJ BIBLIOGRAFIJI – NIZ B

RESEARCH INTO THE APPLICABILITY OF BIBLIOGRAPHIC DATA FROM ELECTRONIC JOURNALS FOR THE ANALYSIS IN THE CROATIAN NATIONAL BIBLIOGRAPHY – SERIES B

Sandra Perić¹, Mirjam Lopina², Božana Krajinović³, Dalija Horaček⁴, Martina Đurđek Stričević⁵, Marina Igrec⁶, Roko Pešić⁷

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
¹ speric@nsk.hr, ² mlopina@nsk.hr, ³ bkrajinovic@nsk.hr, ⁴ dhoracek@nsk.hr, ⁵ mdurdek@nsk.hr, ⁶ migrec@nsk.hr, ⁷ rpesic@nsk.hr

Sažetak

Provedeno je istraživanje zastupljenosti elektroničkih časopisa u sustavu Hrvatskog arhiva weba (HAW) s ciljem procjene naslova neomeđene građe koji bi trebali biti obuhvaćeni odabirom za Hrvatsku nacionalnu bibliografiju (HNB) – Niz B. Analizirani su podaci o početku i učestalosti izlaženja časopisa, izdavaču, znanstvenom području, recenziranosti i indeksiranosti kao i opremljenost teksta sažecima, ključnim riječima, informacijama o autorima, eventualnim poveznicama unutar članka te navedenim formatom zapisa i mogućnošću preuzimanja cjelovitog teksta članka. Istraživanje je pokazalo da tek četrdesetak od 282 zapisa neomeđene građe iz sustava HAW-a zadovoljava kriterije dobro opremljenih, znanstveno i stručno relevantnih časopisa za obuhvat u HNB – Nizu B. S druge strane, postavlja se pitanje pouzdanosti članaka, odnosno, neomeđene publikacije, o čemu svjedoči površna i rijetka uporaba oznake sadržaja, aktualne i nepromjenjive dostupnosti u digitalnom obliku (Digital Object Identifier – DOI), čak i kada su izvor, količina i točnost ostalih njihovih meta podataka besprijekorni.

Abstract

The research into the presence of electronic journals in Croatian web archives (HAW) has been completed, with the aim of evaluating the titles of unbordered sources that should be selected and integrated in the Croatian national bibliography (HNB) – Series B. The data analysed include: the start and the frequency of appearance, the publisher, the scientific field covered, peer-review, indexing, as well as the following items the article is provided with: abstracts, key words, author information, links contained within the article, and the format of article, with the possibility of full text downloading. The research revealed that only forty-odd electronic journals (out of the total of 282 records of unbordered sources from HAW) are meeting the criteria of well-provided,

scientifically and professionally relevant journal for the selection and integration in HNB – Series B. On the other hand, there is a question of reliability (authenticity) of the article and/or the journal (that is, the unbordered source). This fact is evident from relatively rare use of the digital object identifier (DOI – the mark which otherwise guarantees the current and unchangeable access in the virtual environment), even in the cases when the source, the quantity and the accuracy of their other metadata are irreproachable.

Ključne riječi: Hrvatska nacionalna bibliografija, elektronički časopisi, Hrvatski arhiv weba, znanstveni radovi

Keywords: Croatian national bibliography (HNB), electronic journals, Croatian web archives (HAW), scientific papers

Biografija autora

Sandra Perić, rođena 1974., prof. filozofije i komparativne književnosti, diplomirana knjižničarka, djelatnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Mr. sc. Mirjam Lopina, diplomirana knjižničarka, djelatnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Božana Krajinović, prof. filozofije i indologije, diplomirana knjižničarka, djelatnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Mr. sc. Roko Pešić, diplomirani knjižničar, djelatnik Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Daliya Horaček, prof. geografije, diplomirana knjižničarka, djelatnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Martina Đurđek Stričević, dipl. kroatistkinja i dipl. knjižničarka, djelatnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Marina Igrec, dipl. kroatologinja i sociologinja, diplomirana knjižničarka, djelatnica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

INTEROPERABILNOST PODATAKA IZ OBRASCA ZAHTJEVA ZA IZRADOM CIP ZAPISA I PODATAKA IZ BIBLIOGRAFSKOG ZAPISA U FORMATU MARC 21

INTEROPERABILITY OF THE DATA FROM THE REQUEST FOR CIP RECORD FORM AND THE DATA FROM THE BIBLIOGRAPHIC RECORD IN THE MARC 21 FORMAT

**Andrea Rendulić¹, Marija Prlić²,
Gordana Tatalović³, Lobel Machala⁴**

Nacionalna i sveučilišna knjižica u Zagrebu, Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb

¹arendulic@nsk.hr; ²mprlic@nsk.hr; ³gtatalovic@nsk.hr; ⁴lmachala@nsk.hr

Sažetak

Mrežni obrasci Zahtjeva za izradom CIP zapisa popunjava nakladnik i odgovara za točnost unesenih podataka. Pregled i kontrolu podataka obavljaju djelatnici CIP službe te izrađuju predpublikacijski zapis dok se odgovor i CIP broj nakladniku formira i šalje automatski.

Postersko izlaganje prikazat će mogućnost interoperabilnosti podataka iz obrasca Zahtjeva za izradom CIP zapisa te polja u bibliografskom zapisu u MARC 21 formatu. Preuzimanje podataka iz polja Obrasci izravno u bibliografsku bazu upotpunilo bi podatke koji se nalaze u predlošku bibliografskog zapisa tvoreći potpuni predpublikacijski zapis sa svim potrebnim podacima kao što su podaci o autoru, sekundarnim autorstvima, naslovu i podnaslovu, nakladniku, ISBN-u, godini i mjestu izdavanja te jeziku publikacije.

Ova metoda zorno prikazuje mogućnosti dobre prakse u primjeni interoperabilnosti podataka u poslovnom procesu, njegovom osuvremenjivanju i ubrzavanju, što, u konačnici, pruža mogućnost brže, jednostavnije i potpunije izrade CIP zapisa.

Abstract

Electronic request for CIP record form is filled in by the publishers, and they are also responsible for the accuracy of the input data. The survey and the control of the data are checked by the CIP office employees, and they also make prepublication record while the answer and the CIP number is formed and sent automatically.

The poster presentation will show the possibility of interoperability of the data from the request for CIP record form and the field of the bibliographic record in the MARC 21 format. The taking over of the data from the Form directly to the bibliographic database will bring completion to the data from bibliographic record template, creating a complete prepublication record, which contains all the data needed: authorship data,

secondary authorship data, title and subtitle, publisher name, ISBN, year and place of publishing, and the language of the publication.

This method is an example of the good practice possibility of applying data interoperability in a business process, its bringing up to date and accelerating, which eventually leads to a faster, simpler and more complete CIP record creation.

Ključne riječi: interoperabilnost, CIP, MARC 21, nakladnici

Keywords: interoperability, CIP, MARC 21, publishers

Biografija autora

Andrea Rendulić profesorica je hrvatskoga jezika i književnosti i diplomirani knjižničar. Radila je kao profesorica hrvatskoga jezika i književnosti i knjižničarka u Osnovnoj školi Dugo Selo od 1993.-1995. Od 1995. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na Odjelu za katalogizaciju stranih publikacija. Od 1999. radi na Odjelu Bibliografsko središte u CIP službi koju i vodi od 2004. do 2016. godine.

Marija Prlić profesorica geografije i diplomirani knjižničar. Od 1999. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u Odjelu Korisničke službe, prvo u informacijsko-referentnom centaur zatim na međuknjižničnoj posudbi. Od 2015. godine radi u Odjelu bibliografsko središte, CIP služba.

Gordana Tatalović završila opću gimnaziju u Zagrebu. Zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici od 1978. godine. Radila na poslovima predakcesije, akcesije, korisnička služba, normativna baza, te od 1997. godine radi u Odjelu bibliografsko središte, CIP služba.

Dr. sc. Lobel Machala, knjižničarski savjetnik, doktorirao je 2012. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na temu "Nacionalne bibliografije na mreži: model Hrvatske nacionalne bibliografije knjiga". Od 2000. godine radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, na mjestu koordinatora i glavnog urednika Hrvatskih nacionalnih bibliografija. Trenutno su interesi: analiza podataka, povezani podaci i drugi aspekt upravljanja i pronalaženja podataka u odnosu na nacionalne bibliografije. Aktivni član Hrvatskog knjižničarskog društva i član IFLA-ine Sekcije za nacionalne bibliografije.

Literatura

Machala, Lobel. Novi pristup nakladnicima pri izradi predpublikacijskih zapisa CIP-a. // Knjižnice : kamo i kako dalje? : zbornik radova / 14. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica, [Lovran, 13. - 15. svibnja 2015.] ; uredile Mašina, Dina; Kalanj, Kristina. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2017. Str. 1-10

Obrazac zahtjeva za izradbu CIP-a. URL: <http://cip.nsk.hr/obrazac> (2017-10-10)

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Integrirani knjižnični sustav
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
Tel. +385 01 6164 005; Fax. +385 01 6164 186
E-mail: kis@nsk.hr
URL <http://buki.nsk.hr>
URL <http://iks.nsk.hr>

BUKI Knjižnični informacijski sustav
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
integrirani knjižnični sustav

INTEGRIRANI KNJIŽNIČNI SUSTAV NSK I KNJIŽNICA IZ SUSTAVA ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA REPUBLIKE HRVATSKE

STRUČNI SKUP
KNJIŽNIČNI PODACI: INTEROPERABILNOST,
POVEZIVANJE I RAZMJENA
28. - 29. STUDENI 2017.

2. KORISNIČKA KONFERENCIJA INTEGRIRANOG
KNJIŽNIČNOG SUSTAVA

Podaci o skupu:

- > 20 izlagača
- > 4 radionice
- > 5 postera
- > 90 sudionika

<http://buki.nsk.hr/konferencija-korisnika/>

Nacionalni skupni katalog
<http://skupni.nsk.hr>

Baza znanja
<http://buki.nsk.hr>

Sustav za podršku
<http://iks.nsk.hr>

Hrvatska nacionalna bibliografija - CIP
<http://bibliografija.nsk.hr>

Usluge knjižnicama iz sustava:

- Savjetodavna i stručna pomoć
- Sustavni redakcijski nadzor
- Standardi i priručnici za rad
- Tehnička podrška za rad
- Redovna edukacija
- Analiza potreba i plan razvoja

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Integrirani knjižnični sustav
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
Tel. +385 01 6164 005; Fax. +385 01 6164 186
E-mail: ki@nsk.hr
URL <http://buki.nsk.hr>
URL <http://iks.nsk.hr>

BUKI Knjižnični informacijski sustav
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

 Integrirani knjižnični sustav

INTEGRIRANI KNJIŽNIČNI SUSTAV NSK I KNJIŽNICA IZ SUSTAVA ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA REPUBLIKE HRVATSKE

STRUČNI SKUP

KNJIŽNIČNI PODACI: INTEROPERABILNOST,
POVEZIVANJE I RAZMJENA

28. - 29. STUDENI 2017.

2. KORISNIČKA KONFERENCIJA INTEGRIRANOG KNJIŽNIČNOG SUSTAVA

Podaci o skupu:

- > 20 izlagača
 - > 4 radionice
 - > 5 postera
 - > 90 sudionika
- <http://buki.nsk.hr/konferencija-korisnika/>

Nacionalni skupni katalog
<http://skupni.nsk.hr>

Baza znanja
<http://buki.nsk.hr>

Sustav za podršku
<http://iks.nsk.hr>

Hrvatska nacionalna bibliografija - CIP
<http://bibliografija.nsk.hr>

Usluge knjižnicama iz sustava:

- Savjetodavna i stručna pomoć
- Sustavni redakcijski nadzor
- Standardi i priručnici za rad
- Tehnička podrška za rad
- Redovna edukacija
- Analiza potreba i plan razvoja

NACIONALNA I
SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU